

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta životního prostředí

Katedra ekologie



**Udržitelný rozvoj cestovního ruchu na území CHKO Třeboňsko z hlediska
ochrany přírody a krajiny**

**Sustainable development of tourism in the area CHKO Třeboňsko in terms of
nature and landscape protection**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: prof. Dr. Mgr. Miroslav Šálek

Autor bakalářské práce: Jakub Živec

Rok obhajoby: 2022

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/závěrečnou práci na téma: Udržitelný rozvoj cestovního ruchu na území chráněné krajinné oblasti Třeboňsko z hlediska ochrany přírody a krajiny vypracoval samostatně a citoval jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil a které jsem rovněž uvedl na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědom, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědom, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze dne 31. 3. 2022

.....

Jakub Živec

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jakub Živec

Krajinářství
Územní technická a správní služba

Název práce

Udržitelný rozvoj cestovního ruchu na území CHKO Třeboňsko z hlediska ochrany přírody a krajiny

Název anglicky

Sustainable development of tourism in the area CHKO Třeboňsko in terms of nature and landscape protection

Cíle práce

Úkolem této bakalářské práce je důkladné posouzení aktuálního stavu cestovního ruchu, jeho znaků a udržitelnosti v oblasti CHKO Třeboňsko. Posouzení proběhne na základě získaných podkladů z vlastního šetření a doporučené literatury s následným zhodnocením stavu oblasti.

Metodika

V teoretické části bude popsán všeobecný cestovní ruch, seznámení s danou oblastí z hlediska kultury i přírody a také turistické zajímavosti této lokality. V praktické části bude vypracován dotazník a rozhovor s odborníkem. Vlastní návrhy budou probrány v diskuzi. Vše podstatné bude následně shrnuto v závěru práce.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Cestovní ruch, ochrana přírody, ekologie, destinace, Třeboň, rozvoj, udržitelnost

Doporučené zdroje informací

- Dykyjová, D., 2000: Třeboňsko: příroda a člověk v krajně pětileté růže. Carpio, Třeboň. ISBN 80-901945-8-3.
- Hesková, M., 2011: Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy. Fortuna, Praha. ISBN 978-80-7373-107-6.
- Navrátil, J., Pícha, K., Rajchard, J., Navrátilová, J., 2011: Impact of visit on visitors' perceptions of the environments of nature-based tourism sites. *Tourism: An International Interdisciplinary Journal* Volume 59. P. 7-23.
- Pásková, M., 2008: Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu. Gaudeamus, Hradec Králové. ISBN 978-80-7041-658-7.
- Paul, B. D., 2012: The impacts of tourism on society. *Annals of Faculty of Economics* Volume 1. P. 500-506.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – FZP

Vedoucí práce

prof. Dr. Mgr. Miroslav Šálek

Garantující pracoviště

Katedra ekologie

Konzultant

ing. Kateřina Brynychová

Elektronicky schváleno dne 28. 3. 2022

prof. Mgr. Bohumil Mandák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 28. 3. 2022

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2022

Abstrakt:

Oblast CHKO Třeboňsko se nachází v jižních Čechách zhruba 22 km východně od Českých Budějovic a láká zejména svými přírodními atraktivitami, krajinnými prvky, historickým a kulturním dědictvím. Bakalářská práce se věnuje problematice cestovního ruchu a ochrany přírody a krajiny na území CHKO Třeboňsko. V práci je také popsána základní charakteristika území, historických, přírodních a kulturních památek, cestovního ruchu a ekologie. Pomocí vlastního anketního šetření a rozhovoru s odborníkem popisuje vlivy cestovního ruchu s ohledem na ochranu přírody a trvalou udržitelnost. Na závěr jsou popsány vlastní návrhy šetrného rozvoje cestovního ruchu.

Klíčová slova:

Cestovní ruch, ochrana přírody, ekologie, destinace, Třeboň, rozvoj, udržitelnost

Abstract:

The Třeboňsko Protected Landscape Area is located in southern Bohemia, about 22 km east of the town of České Budějovice, and attracts mainly with its natural attractions, landscape elements, historical and cultural heritage. The bachelor's thesis deals with the issue of tourism and nature and landscape protection in the Třeboňsko Protected Landscape Area. The work also describes the basic characteristics of the territory, historical, natural and cultural monuments, tourism and ecology. Using my own survey and interview with an expert, it describes the effects of tourism with regard to nature conservation and sustainability. Finally, it describes proposals for gentle development of tourism.

Key words

Tourism, nature protection, ecology, destination, Třeboň, development, sustainability

Poděkování:

Na tomto místě bych rád vyjádřil své poděkování vedoucímu práce prof. Dr. Mgr. Miroslavu Šálkovi za cenné rady a připomínky a za poskytnutí užitečných materiálů. Dále bych rád poděkoval své konzultantce Ing. Kateřině Brynychové. Na závěr bych chtěl poděkovat své přítelkyni a rodině za podporu během studia a psaní této práce.

Obsah

1. Úvod	8
2. Cíl práce	9
3. Cestovní ruch	10
3.1 Účastníci cestovního ruchu	10
3.2 Formy cestovního ruchu	11
3.3 Vlivy cestovního ruchu na životní prostředí	12
3.4 Udržitelný rozvoj cestovního ruchu	14
4. Charakteristika CHKO	15
5. CHKO Třeboňsko	16
5.1 Turistické atraktivity Třeboně	17
5.2 Fauna na Třeboňsku	18
5.3 Flóra na Třeboňsku.....	19
5.4 Chráněné přírodní rezervace a památky	20
5.5 Rybníkářství na Třeboňsku	20
5.6 Ochrana přírody na Třeboňsku	22
6. Cestovní ruch na Třeboňsku	24
6.1 Cyklistika.....	25
6.2 Lázeňství	26
6.3 Pěší turistika	26
6.4 Vodní turistika	27
6.5 Informační služby	28
6.6 Cíle vývoje cestovního ruchu na Třeboňsku	28
7. Rozhovor	31
8. Dotazníkové šetření	33
8.1 Výběr respondentů a průběh průzkumu	33
8.2 Interpretace výsledků	35
9. Diskuze	41
10. Závěr	44
11. Seznam použité literatury	46
Seznam příloh	50

Seznam použitých zkratek

CHKO – Chráněná krajinná oblast

OSN – Organizace spojených národů, United Nations

UNWTO – Světová organizace cestovního ruchu, United Nations World Tourism Organization

WTO – Světová organizace cestovního ruchu, World Tourism Organization

UNESCO – Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu

KPZ – Krajinná památková zóna

WHS – místo Světového dědictví UNESCO, World Heritage Site

1. Úvod

Třeboňsko patří mezi jednu z nejkrásnějších oblastí v České republice, která byla po dlouhá staletí budována pomocí lidského faktoru, čemuž předcházeli i výsledky tisíciletých pochodů samotné přírody. Tato lokalita je známou a vyhledávanou oblastí především kvůli rybníkům, které se zde v tak hojném množství nalézají. Právě z tohoto důvodu byla tato oblast zařazena k biologickým rezervacím UNESCO a později byla vyhlášena chráněnou krajinou oblastí. Třeboňsko je též známé významným ptáčím územím, které je domovem pro ohrožené druhy ptactva.

Důležitou součástí našeho života je cestovní ruch, který je významný z ekonomického hlediska a také slouží k účelnému využití volného času obyvatelstva. Podporuje nejen vzájemné poznání a chápání mezi lidmi, ale zvyšuje i odpovědnost návštěvníků k životnímu prostředí. Turisté rádi vyhledávají přírodu, ve které si mohou odpočinout a zároveň relaxovat. Některé oblasti mohou být velmi přetížené turismem, což může způsobit poškozování přírodních složek a také ohrozit chráněné živočichy či rostliny. Z těchto důvodů je zvýhodněn udržitelný cestovní ruch, kdy turisté ovlivňují místní ekosystémy tak, že nezneškodňují jejich funkce v budoucnosti. V současné době je čím dál tím více podporována venkovská turistika. Mezi druhy této turistiky patří agroturistika, ekoagroturistika a ekoturistika, které na rozdíl od masové turistiky respektují životní prostředí. Především kvůli přírodním klenotům se snažíme budovat systémy chráněných oblastí, kde musíme dodržovat specifická předem daná pravidla, abychom je mohli chránit. Chráněné krajinné oblasti, které se nacházejí na území České republiky, ukrývají nejen drahocenné a ohrožené druhy fauny a flóry, ale také mnoho dalších památek, které si zaslouží náš obdiv a zvláštní zacházení. A právě Třeboňsko je jedním z těchto míst.

2. Cíl práce

Bakalářská práce je zaměřena na charakteristiku cestovního ruchu v chráněné krajinné oblasti Třeboňsko a jeho pozitivního a negativního vlivu na životní prostředí včetně jeho trvale udržitelného rozvoje.

V teoretické části bude popsán cestovní ruch, dále také udržitelnost cestovního ruchu a vlivy cestovního ruchu na životní prostředí. Práce bude též věnována základní charakteristice Třeboňska a dále budou vyjmenovány její kulturní a přírodní památky. Také se zaměřím na cestovní ruch v dané lokalitě včetně návrhů na zlepšení cestovního ruchu do budoucnosti.

Praktická část bude zaměřena na dotazníkové šetření v chráněné krajinné oblasti Třeboňsko. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jak turisté vnímají atraktivitu toho území v rámci cestovního ruchu s ohledem na životní prostředí. Dotazník byl sestaven na základě 9 uzavřených otázek, ve kterých měli respondenti na výběr z více odpovědí. Dále zde bude uveden rozhovor s ornitologem a občasným průvodcem po Třeboňsku, který zná velmi dobře danou oblast a zodpoví otázky z oboru.

3. Cestovní ruch

Existuje celá řada definic pro pojem cestovní ruch. Základní definici představil Vystoupil, Šauer (2006), a lze jej charakterizovat jako celkové shrnutí jevů i vztahů, které plynou z pohybu osob a cestování, ale přesto není místo pobytu hlavním či trvalým místem k bydlení a zaměstnání. Dle Holečka et al. (2005) popisuje WTO cestovní ruch jako činnost lidí, jejichž cestování a pobyt mimo místo obvyklého pobytu je kratší než jeden rok a účelem je využití volného času. Z ekonomického hlediska je pro Leipera (1979) cestovní ruch celostátně důležitým odvětvím, které zahrnuje řadu činností, kam spadá ubytování, rekreace, stravování, poskytování dopravy a dalších souvisejících služeb.

Z pohledu společnosti i jednotlivce je cestovní ruch podstatnou částí společensko-ekonomického fenoménu. Cílem cestovního ruchu je cesta za poznáváním a rekreací. Cestovní ruch má významné postavení mezi ostatními odvětvími, váže na sebe služby z nejrůznějších hospodářských sektorů. Společně s automobilovým průmyslem a obchodem s ropou patří mezi 3 největší exportní odvětví na světě. Má velký dopad na rozvoj regionů, zaměstnanost, podnikatele, kulturu, dopravu, infrastrukturu a životní prostředí. Turistika, zotavení či rekreace jsou další pojmy, kterými se dá cestovní ruch vymezit (Hesková, 2011).

Cestovní ruch spojuje kultury, chování, tradice a hodnoty. Je to oblast, kde si mohou rezidenti a turisté mezi sebou předat informace a vzájemně se seznámit. Cestovní ruch dbá na to, aby byli rezidenti více vstřícní k poskytování kvalitních služeb pro turisty. Spojení mezi místními a turisty vytváří vznik nových myšlenek a hodnot pro další sociální a ekonomický vývoj (Paul, 2012).

3.1 Účastníci cestovního ruchu

V roce 1963 pořádala OSN konferenci o cestovním ruchu v Římě, kde byly poprvé doporučeny definice pojmů „návštěvník“ a „turista“. V roce 1968 Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO) tyto definice schválila a doporučila je používat (Leiper, 1979).

Subjekt cestovního ruchu je dle Heskové (2011) každá osoba, která se ho účastní. Je to osoba, která v rámci svého volného času uspokojuje svoji potřebu

spotřebou statků cestovního ruchu v době, kdy cestuje mimo své trvalé bydliště. **Rezident** (stálý obyvatel) je v rámci domácího cestovního ruchu osoba, která žije alespoň šest po sobě jdoucích měsíců na jiném místě před příjezdem do jiného místa na kratší dobu než 6 měsíců. **Návštěvník** je osobou, která cestuje na jiné místo ve své zemi na kratší dobu, než je šest měsíců. **Turista** splňuje v domácím a zahraničním cestovního ruchu kritéria návštěvníka minimálně s jedním přenocováním. **Výletníkem** je jednodenní návštěvník, jehož cesta je kratší než 24 hodin.

3.2 Formy cestovního ruchu

Podle Heskové (2011) cestovní ruch a jeho formy pomáhají určit potřeby a cíle účastníků cestovního ruchu. Určení těchto forem cestovního ruchu a jejich popsání pomáhá lépe pochopit koncového zákazníka a využívá ve větší míře klasifikačních kritérií. Mezi klasické **formy cestovního ruchu** patří:

Domácí cestovní ruch – ve vlastní zemi představuje cestování a pobyt tamějšího obyvatelstva. Základem rozvoje zahraničního cestovního ruchu je ve většině hospodářsky vyspělých států právě domácí cestovní ruch

Zahraníční cestovní ruch – spojujeme jej s pobytem a cestováním rezidentů v zahraničí. Dělíme ho na aktivní a pasivní. Aktivní zaznamenává příjezd turistů do cílové země. Pasivní zaznamenává cestu usedlíků do cílové země

Mezinárodní cestovní ruch – několik států a regionů je přímo ovlivněno ať už pasivním či aktivním cestovním ruchem

Vnitřní cestovní ruch – obsahuje domácí cestovní ruch a aktivní zahraniční cestovní ruch

Národní cestovní ruch – jedná se o domácí cestovní ruch a pasivní zahraniční ruch

Regionální cestovní ruch – cestovní ruch regionů a států coby cestovních cílů

Druhy cestovního ruchu dle Holečka et al. (2005):

- rekreační cestovní ruch
- kulturní cestovní ruch
- sportovní cestovní ruch
- služební cestovní ruch
- společenský cestovní ruch

Mezi novější formy cestovního šetrného ruchu patří **venkovská turistika**. Jde o cestovní ruch, který není omezený jen na městské oblasti, ale rozšiřuje se i do venkovských oblastí (Stříbrná, 2005). Pod venkovskou turistiku spadá *ekoturistika*. Od masové turistiky se odlišuje tím, že je zaměřena na přírodu a jejím ochrannářským aspektem. Očekává se, že turisté budou více motivováni získat o dané lokalitě určité znalosti a budou chtít porozumět její kulturní a přírodní historii (Navrátil et al., 2011). Dále sem spadá *agroturistika*, která má přímý vztah k zemědělským pracím. Můžeme zmínit také *cykloturistiku*, jelikož jde o aktivní cestování s poznáváním přírody na kole (Houška, 2014). Všechny tři zmíněné turistiky doplňuje *ekoagroturistika*, která se vyskytuje na ekologicky hospodařících farmách, které produkují bio-produkty. Důležitým prvkem pro provoz venkovské turistiky je místo, ve které se nachází, a jak je vzdálená od hlavního města. Pokud je v blízkosti farmy zajímavá přírodní či kulturní památka, nebude mít majitel problém hledat klientelu (Dömeová et al., 2012).

3.3 Vlivy cestovního ruchu na životní prostředí

O problematice dopadů cestovního ruchu na přírodní a socio-kulturní prostředí se začalo odborně debatovat ze strany geografů, sociologů a ekonomů okolo 70. let minulého století. Tyto vlivy cestovního ruchu lze pak dále členit dle působnosti na globální, národní, regionální a lokální. Dle časového úseku na krátkodobě a dlouhodobě působící a podle charakteru změny na vratné a nevratné (Pásková, 2008). Turisté dle Navrátila et al. (2011) navštěvují mnoho typů destinací z nejrůznějších důvodů a pokaždé se zde chovají jiným způsobem. Nejčastěji chtějí pobývat v oblasti v nerušené přírodě a prostředí, kde se nacházejí chráněná území či národní parky.

Vztah cestovního ruchu a ochrany přírody má vzájemnou závislost. Cestovní ruch v biosférických rezervacích se pyšní atraktivitou přírody a venkova. Nadměrné

využívání těchto oblastí k cestovnímu ruchu může mít na přírodu negativní vliv (Engels, Job-Hoben, 2005). Životní prostředí na venkově bude nejvíce trpět výstavbou hotelů, nákupních center či parků. K negativním vlivům na životní prostředí patří znečištění vody, změna struktury fauny i flóry, dopravní zácpy nebo vyčerpávání přírodních zdrojů (Paul, 2012).

Nepříznivé dopady cestovního ruchu se už netýkají jen exotických destinací nebo destinací s vysokou návštěvností. Většinou bývají typické pro destinace, kde je křehký ekosystém nebo pro destinace se zranitelným systémem místních komunit, jelikož se jejich životní styl výrazně liší od návštěvníků. Důsledky zátěže cestovního ruchu pak mohou i vést ke zpochybnění zápisu místa či památky na Seznam UNESCO nebo mohou být dokonce z tohoto seznamu vyřazeny. Mezi samotné **negativní vlivy** cestovního ruchu na přírodní prostředí patří *turistické znečištění*. Existuje zde velmi silná vazba, jelikož všechny složky turistického znečištění snižují potenciál území pro rozvoj cestovního ruchu. Dalším vlivem jsou *emise*. Označujeme je jako proces uvolnění látek či energií, které se uvolňují ze zdrojů znečištění do složek životního prostředí – nejčastěji do ovzduší. Cestovní ruch je přímo zdrojem emisí. Můžeme jmenovat silniční a leteckou dopravu, noční lyžování, provoz zábavních podniků. K nepřímým zdrojům patří výstavba a provoz zařízení cestovního ruchu. Dále sem spadá *eroze*, kterou můžeme popsat jako proces narušování povrchu přírodnin – odstraňování vrchní vrstvy půdy a povrchu hornin působením například větru, vody či sněhu. Významným činitelem eroze je aktivita cestovního ruchu v podobě rozšiřování a prohlubování cest a také prošlapávání cest v okolí památek. Jedním z dalších vlivů je také *zavlečení nepůvodních druhů*. Provozovatelé zařízení cestovního ruchu a aktivity návštěvníků přispívají k šíření živočišných a rostlinných druhů, které se dříve v dané oblasti nevyskytovaly. Posledním vlivem můžeme uvést *poškození přírodních hodnot a biodiverzity*. Jedná se o vandalismus, který způsobili návštěvníci rytím či grafity na skalních a jiných přírodních útvarech, dále poškozením či sběrem vzácných rostlin nebo živočichů a také nerostů či hornin za účelem sběru suvenýrů. Mezi **pozitivní vlivy** patří podpora alternativního zemědělství, ochrana krajiny a lepší péči s ní spojenou, růst investic do krajinného dědictví, zvyšování přístupnosti krajiny i pro rezidenty a budování naučných cyklostezek (Pásková, 2008).

3.4 Udržitelný rozvoj cestovního ruchu

Udržitelný rozvoj cestovního ruchu je takový, který z dlouhodobého hlediska nenarušuje kulturní, přírodní a sociální prostředí. Dále vede k uspokojení potřeb návštěvníků i rezidentů z ekonomického, sociálního a zážitkového hlediska, kdy zároveň zachovává kulturní integritu, biodiverzitu a rozvoj životních hodnot (Houška, 2014).

Společné zájmy i střety mezi rozvojem cestovního ruchu a ochranou přírody progresivně narůstají. Je to dáno především rostoucím civilizačním tlakem, který nutí k větší důslednosti a účinnosti ochrany rozmanitosti druhů, stanovišť a krajinných typů. Lidé, kteří pocházejí z průmyslově vyspělých zemí, chtějí pobyt v co nejméně ovlivněné přírodě. Udržitelnosti cestovního ruchu ve zvláště chráněných územích musí splňovat několik důležitých podmínek. Spadá sem především plánovitý rozvoj činností správ zvláště chráněných území a změn přístupů k cestovnímu ruchu. S aktéry cestovního ruchu je potřeba společně hledat způsoby motivace místních obyvatel i podnikatelů k šetrnějším formám cestovního ruchu tak, aby se respektoval význam přírodních ekosystémů (Pásková, Zelenka, 2010).

Mezi principy rozvoje udržitelného rozvoje cestovního ruchu dle Amerty (2018) patří:

- 1) udržitelnost kvality životního prostředí
- 2) poskytnutí výhod rezidentům a turistům
- 3) udržitelnost vazby mezi cestovním ruchem i životním prostředím
- 4) udržitelnost harmonie mezi životním prostředím a místními obyvateli
- 5) vytvoření vhodných podmínek přizpůsobených únosné kapacitě
- 6) všechny zúčastněné strany musí společně pracovat na udržitelném rozvoji

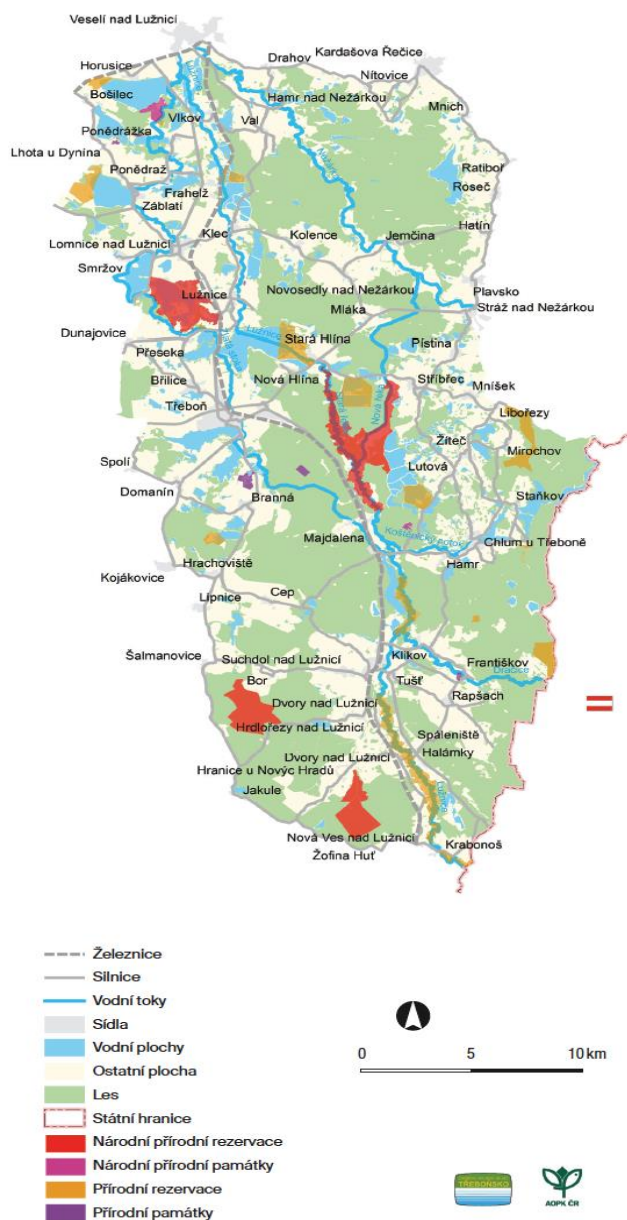
4. Charakteristika CHKO

Za Chráněnou krajinnou oblast lze vyhlásit území, ve kterém je harmonicky utvářená krajina, je v nich hojně zastoupení dřevin, významně se podílí na přirozených ekosystémech lesních a trvalých travních porostů a má charakteristicky vyvinutý reliéf. Toto území může mít i případně dochované památky, ve kterém je historické osídlení. Hospodářské využívání takových území je prováděno dle zón ochrany tak, aby se zlepšil jejich přírodní stav a rekreační využití nepoškozovalo přírodní hodnoty. Chráněné krajinné oblasti vyhláší vláda republiky nařízením (Zákon č. 114/1992 Sb.). V současnosti máme v České republice celkem 26 chráněných krajinných oblastí (MZP, ©2020).

Třeboňsko bylo jako CHKO vymezeno podle vyhlášky MK ČSR čj. 22737/79 15.11.1979. Spravuje jej Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, regionální pracoviště Jižní Čechy, oddělení Správa CHKO Třeboňsko (Hátle, 2014). Mezi biosférické rezervace seznamu UNESCO bylo dokonce přidáno o dva roky dříve, tedy v roce 1977, což svědčí o mimořádném významu tohoto území. Celková rozloha CHKO Třeboňsko je 700 km² (Klufová et al., 2006).

5. CHKO Třeboňsko

Třeboňsko má vcelku jednotný charakter, který je daný polohou v největší jihočeské Třeboňské pánvi. Tato oblast zahrnuje povodí horní Lužnice s dolním tokem řeky Nežárky. Jelikož většinu Třeboňska tvoří lesy a rybníky, ovlivňuje to místní klima. Podnebí této oblasti můžeme označit jako mírně teplé a vlhké (Děták, 1976).



Obr. 1: Mapa CHKO Třeboňsko (<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-nasi-prirody/chko-trebonsko/>)

Krajina Třeboňska je známa pro své vodní plochy, které zaujímají 13 % území, zatímco v ČR to jsou jen 2 %. Znáмым prvkem Třeboňska jsou hlavně rybníky, které zaujímají 10,3 % území a jsou často sdružené do rozlehlých soustav. Je zde 500 rybníků, a proto je významná část Třeboňska charakterizována jako krajina rybníční. Na Třeboňsku se chová především kapr obecný (*Cyprinus carpio*) a tím je oblast považována za centrum českého rybníkářství. Z hlediska významnosti jsou důležité také lesy, protože zde byly zachovány na rozdíl od jiných rovinatých oblastí v ČR rozsáhlé lesní komplexy. Pokrývají zhruba 50 % území (Hátle, 2014).

Třeboňská oblast se může také pyšnit nejvyšším počtem chráněných druhů ptáků v Čechách a zároveň je jedním z nejvýznamnějších míst pro mokřadní a vodní ptactvo v Evropě tzv. Important Bird Areas. Vyskytuje se zde 280 druhů ptáků a hnízdí jich zde pravidelně 182. Patří sem i ohrožené druhy (Košinová, 2021a). Oblast Třeboňsko je pro tyto druhy ptáků tím pravým rájem, a to především kvůli nespočetnému množství rybníků, řek, biotopů, rašelinišť či močálů.

Město Třeboň se nachází v okrese Jindřichův Hradec, konkrétně 22 km od Českých Budějovic. Má okolo 8 tisíc obyvatel. Třeboň se dělí na 8 místních částí. Samotná Třeboň se pak dělí na dvě části – Třeboň I a Třeboň II. Třeboň má rozlohu 2397 ha. Traduje se, že název Třeboň bylo odvozeno od slovesa „tříbiti“. K Třeboni patří také 6 přičleněných vesnic a řadí se mezi ně Branná, Břilice, Holičky, Nová Hlína, Přeseka a Stará Hlína. V roce 1960 přestala být Třeboň okresním městem a stala se městem lázeňským (Koblasa, 2013).

5.1 Turistické atraktivity Třeboně

Většina historických památek v Třeboni je postavena v renesančním stylu. Mezi nejznámější turistické atraktivity patří **státní zámek Třeboň** (viz příloha obr. 18), kde si návštěvníci mohou připomenout schwarzenberskou a rožmberskou éru. K zámku náleží krásný rozlehlý **zámecký park** v anglickém stylu. Další významnou památkou je **stará radnice**. V jejím zadním traktu bylo postaveno **divadlo J. K. Tyla**. K zajímavým stavbám patří **hotel Bílý koníček** a **dům Štěpánka Netolického**. V **kostelu sv. Jiljí** je nejcennější památkou deskový **oltář namalovaný Mistrem Třeboňským**. Nejbarevnější ulicí, která připomíná „Zlatou uličku“, je **Rožmberská ulice** (viz příloha obr. 14) s hospodami a obchůdky. Další památkou je **Krčínův dům**,

který je před vstupem do zámku. Mezi známé brány Třeboně patří **Svinenská** a **Novohradská brána**, která dříve vedla na dřevěný padající most přes vodní příkop. **Pivovar Bohemia Regent** byl rožmberskou zbrojnicí, nynější podobu dostal až za vlády Rožmberků. Na břehu rybníka Svět se nachází **Schwarzenberská hrobka** (viz příloha obr. 17), ve které bylo uloženo 27 členů schwarzenberského rodu (Hule, 2005). V Třeboni jsou také dvoje významné lázně. Jsou to **Bertiny lázně** a **lázně Aurora**. Ke dvěma nejlépe hodnoceným rybím restauracím patří restaurace **Šupina a šupinka** (viz příloha obr. 20) a **Bílý jednorožec**. Třeboň má také svou **botanickou zahradu**, kde můžou návštěvníci spatřit více než 700 druhů mokřadních a vodních rostlin. Je zde také **záchranná stanice pro volně žijící živočichy**.

5.2 Fauna na Třeboňsku

Fauna na Třeboňsku je velice pestrá a do velké míry vázána na rybníky a jejich okolí. V rybnících se můžeme setkat s nespočetným množstvím ryb jako je například kapr obecný, candát obecný (*Sander lucioperca*) a štika obecná (*Esox lucius*). Mezi další živočichy, které můžeme spatřit v okolí rybníků, patří především ptáci, které dále popisuje Ševčík (2006). V okolí rybníků dominuje racek chechtavý (*Chroicocephalus ridibundus*). Mezi bahňáky (*Charadrii*) patří čejka chocholátá (*Vanellus vanellus*), koliha velká (*Numenius arquata*) či břehouš černoocasý (*Limosa limosa*). Na nepřístupných písčinatech se vyskytují hejna hus. Neznámější jsou husy velké (*Anser anser*), husy polní (*Anser fabalis*) a husy běločelé (*Anser albifrons*). Vyskytuje se zde i vzácná volavka bílá (*Ardea alba*) a také volavka popelavá (*Ardea cinerea*). Dalšími ptáky, kteří na Třeboňsku pravidelně hnízdí, je kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), polák velký (*Aythya ferina*) nebo polák chocholačka (*Aythya fuligula*). V okolí močálů se vyskytuje hohol severní (*Bucephala clangula*). V rákosí přebývá velmi vzácný bukač velký (*Botaurus stellaris*). V lesích se vyskytuje výr velký (*Bubo bubo*) a také naše nejmenší sova kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*). V odlehlých částech lesů je k vidění čáp černý (*Ciconia nigra*). Nad řekou můžeme zahlédnout chráněného ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*). Mezi známé ptačí dravce pak řadíme motáka pochopa (*Circus aeruginosus*), orlovce říčního (*Pandion haliaetus*) a orla mořského (*Haliaeetus albicilla*). Orel mořský (*Haliaeetus albicilla*) je největším evropským orlem a největším dravcem v Čechách a patří mezi kriticky ohrožené druhy v Čechách

(Jännes, Roberts, 2016). V řekách se z obojživelníků hojně vyskytuje skokan zelený (*Pelophylax esculentus*) a rosnička zelená (*Hyla arborea*). Ke kriticky ohroženým savcům patří vydra říční (*Lutra lutra*), která v mnoha evropských zemích už téměř vyhynula. Podnikají se obrovské akce, aby k jejímu vyhynutí nakonec nedošlo (Dykyjová, 2000).

5.3 Flóra na Třeboňsku

Okraje rybníků zarůstají především rákosinami, dominantní je rákos obecný (*Phragmites australis*), mezi další patří orobinec širokolistý (*Typha latifolia*) a orobinec úzkolistý (*Typha angustifolia*). Na zabahněných rybnících roste ve velké míře zblochan vodní (*Glyceria maxima*), okraje porostů zdobí na jaře kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*). V okolí řek je k vidění žebratka bahenní (*Hottonia palustris*), bublinatka jižní (*Utricularia australis*) či stulík žlutý (*Nuphar lutea*). Podél břehu tůní se vyskytují porosty d'áblíka bahenního (*Calla palustris*). Pod vodní hladinou se vyskytuje hvězdoš háčkatý (*Callitriche hamulata*). Na hladině můžeme vzácně vidět i leknín bělostný (*Nymphaea candida*). V lesích převažuje smrk ztepilý (*Picea abies*) a borovice lesní (*Pinus sylvestris*). K lužním porostům patří malý strom střemcha obecná (*Prunus padus*) či keř kalina obecná (*Viburnum opulus*). Na zamokřených místech nalezneme olši lepkavou (*Alnus glutinosa*). Na rašeliništích se vyskytuje borovice blatka (*Pinus uncinata*) či bříza pýřitá (*Betula pubescens*) a masožravé rostliny rosnatka prostřední (*Drosera intermedia*) nebo rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*). Na tvorbě slatinné rašeliny se podílejí některé druhy ostřice. Jde například o ostřici zobánkatou (*Carex rostrata*) a ostřici šedavou (*Carex canescens*). Na písčitém a skalnatém prostředí roste vzácný koniklec jarní (*Pulsatilla vernalis*), který patří k nejvíce ohroženým druhům v Česku (Ševčík, 2006).

5.4 Chráněné přírodní rezervace a památky

Třeboňsko se může pyšnit nespočtelným množstvím přírodních rezervací a památek. Hlavními z nich jsou 4 národní přírodní rezervace a 2 národní přírodní památky.

Velký a Malý Tisý je jednou ze 4 národních přírodních rezervací na Třeboňsku. Tato rezervace se skládá ze 11 různě velkých rybníků, kde dominuje rybník Velký Tisý a dále jsou zde menší luční a lesní enklávy, které se nacházejí 1 km od Lomnice nad Lužnicí. Celková výměra činí 616 ha. Je zde ornitologická rezervace, která patří k nejvýznamnějším v České republice. Další národní přírodní rezervací je **Žofinka**, jedná se o rašeliniště v lesním komplexu. Rozloha Žofinky dosahuje 129 ha a nalezneme ji 2 km od Dvůrů nad Lužnicí. Rašeliniště, které je tvořeno blatkovým borem, nese název **Červené blato**. Jde o další národní přírodní památku, která sčítá rozlohu 425 ha. Poslední národní přírodní rezervací je **Stará a Nová řeka**. Jedná se o zalesněné území, kde se klikatí řeka Lužnice pod Novořeckými splavy v úseku 9,5 km (Hule, 2005). U Rozvodí vznikla Nová řeka, která je umělým vodním kanálem. Tento kanál odvádí část vody z řeky Lužnice do Nežárky. Společný název pro národní přírodní rezervaci Stará a Nová řeka byl vyhlášen v roce 2013 (AOPK ČR, ©2022). **Ruda** patří mezi národní přírodní památku a byla vyhlášena v roce 1950. Toto rašeliniště, o výměře 15 ha, je charakteristické četnými prameništi na okraji Horusického rybníka. Druhou a zároveň poslední národní přírodní památkou je **Vizír**. Rybník Vizír, který má rašeliniště ve výtopě, můžeme naléznout 3 km od Chlumu od Třeboně a má rozlohu 10 ha (Hule, 2005).

5.5 Rybníkářství na Třeboňsku

Hlavní postavou u zrodu rybníků na Třeboňsku byl Štěpánek Netolický. Mezi jeho nejvýznačnější rybníky patří Káňov, Opatovický a Horusický. Nejgeniálnějším dílem Štěpánka Netolického je dle Huleho (2003) **vodní kanál Zlatá stoka** (viz příloha obr. 19), který propojuje rybníky na levém břehu Lužnice. Vhodné přírodní podmínky a bývalý náhon u Opatovického mlýnu využil tak, aby stoka naháněla a vypouštěla všechny rybníky v Třeboňské pánvi. Stoka má délku 45,2 km. Štěpánek Netolický byl také prvním rybníkářem, který stanovil optimální počty násad kaprů a dal tak rybníkům zásadní rybochovný význam (Hule, Kučera, 2009).

První rybník Mikuláše Rutarda byl Kanclíř s nejdelší hlavní hrází na Třeboňsku o délce 2600 m. Nejvýznamnější stavbou Rutarda byl **Staňkovský rybník**, nazývaný dříve Soused (Hule, 2003). Staňkovský rybník je šestým největším rybníkem na Třeboňsku. Jedná o nejdelší rybník v Čechách, jelikož je dlouhý více než 6 km. Má také s 25 kilometry nejdelší obvod a je nejhlubším rybníkem u nás, hloubka u hráze je zhruba 16 metrů. Tento rybník se využívá především rekreačně (Třeboňský kapr, ©2021). Rutard završil výstavbu chlumecké rybníční soustavy rybníkem Hejtman (Hule, 2003).

Nejznámějším rybníkářem na Třeboňsku byl Jakub Krčín. Za asistence krumlovského fišmajstra Martina postavil rybník Počátek u Třebonína a později rybník Kapínos u Žáru. V roce 1570 navrhl Krčín vybudovat nový velký rybník přímo před branami Třeboně. Setkal se ale s obrovským odporem, protože se místní obávali protržení hráze. Krčina to nezastavilo a **rybník Svět** (viz příloha obr. 15), který se nejdříve jmenoval Nevděk, nakonec prosadil. Svět opravdu odolal všem přívalovým vodám až do konce 19. století. Předměstí zatopila až nedbalost v udržování hráze (Hule, 2003). Krčín zvětšil velké množství starších rybníků: Dvořiště, Ptačí Blato a Žabov. Také přestavěl rybníky Skutek, Potěšil a Naději (Dykyjová, 2000). Nejvelkolepější a poslední stavbou byla výstavba **rybníku Rožmberk** (viz příloha obr. 13). Na stavbě rybníka se denně podílelo až 800 lidí a také 200 tažných zvířat. Lidé pracovali s vlastním nářadím zhruba 70 hodin týdně (Hule 2003). Rybník měl celkem 16 výpustných trub a hráz byla neustále navyšována a rozšiřována. Původně měla hladina Rožmberka více než dvojnásobnou plochu 1060 ha, nyní má již 490 ha. Zahrnovala totiž dnešní rybník Vítek (viz příloha obr. 16). První kapří násada byla ale pro Krčina velkým zklamáním, kapři nenacházeli v hlubších místech rybníka dostatek potravy. V dalších letech tak bylo nutné hladinu rybníka snížit (Dykyjová, 2000). Rybník Rožmberk je kvůli svojí rozloze nejen největším rybníkem v České republice, ale také na celém světě.

Neméně významnou osobností v oblasti rybníkářství byl Josef Šusta, kterému se jako prvnímu podařilo vyzkoumat, jakou potravu si kapr hledá v bahně. Anatomii kapra zjistil, že kapr není dravou rybou. V jejich střevech našel převážně hmyzí potravu. Svými výzkumy obohatil potravu kaprů a dosáhl tím tak celkového přírůstku počtu kaprů (Dykyjová, 2000).

Intenzita hospodaření v oblasti rybníkářství a její růst nastal především ve 2. polovině 20. století, což se projevovalo z počátku zvyšováním výnosů ryb, ale také větším množstvím výskytu některých druhů živočichu a rostlin v důsledku nárůstu potravinové nabídky. Vysoké rybí obsádky, kde dominoval kapr, začaly mít negativní vliv na přirozený ekosystém rybníků, ponořenou i plovoucí vegetaci, pobřežní porosty a také zdroje přirozené potravy. Vše zmíněné negativně působí na druhové bohatství oblasti. Přezásobením rybníků živinami způsobilo vážné rozkolísání chemismu vodního prostředí, což je nebezpečné jak pro chované rybí osádky, ale také pro přirozené složky rybníčního ekosystému (Boháč, 2005). Narušení rovnováhy tohoto ekosystému se projevují dle Dykyjové (2000) nebezpečnými kyslíkovými deficity, výkyvem pH, změnami druhového složení planktonu či obřím výskytem sinic. Napravit takový stav je velice obtížné. Ačkoliv je zde snaha snižování zátěže ze strany zemědělské výroby a omezení přímého hnojení, dochází k nakumulování obrovské zásoby organických sedimentů, která ovlivňuje chemismus vody. Správa CHKO Třeboňsko hospodaří alespoň tak, aby i přes ekonomickou výnosnost respektovala podmínky pro existenci cenných rybníčních ekosystémů (Boháč, 2005).

5.6 Ochrana přírody na Třeboňsku

Životní prostředí a jeho kvalita je na Třeboňsku vysoká. Ačkoliv je tato oblast z dlouhodobého hlediska kultivována člověkem, zachovala se zde cenná fauna i flóra. Na utváření krajiny se člověk podílel především úpravou vodních poměrů. Pokud na Třeboňsku vznikne profesionální destinační management, bude z hlediska trvale udržitelné ochrany přírody nejvíce vhodné respektovat doporučení Správy CHKO Třeboňsko. Z hlediska dlouhodobých cílů ochrany přírody a krajiny zmiňují (Jazairi, Ariño, 2016) tyto dvě kapitoly:

Hospodářské aktivity a rozvojové záměry

Z hlediska ochrany přírody je dlouhodobým cílem zachování tradičního rázu obcí, uchování volné krajiny bez zástavby a rozvoj obcí v souladu s udržení hodnot. Mezi další cíle patří rozvoj území, aniž by se negativně ovlivnila příroda a krajina. V oblasti dopravy je cílem doprava s minimálním narušením krajiny. U průmyslu je důležité zachování neporušenosti krajiny a cenných přírodních fenoménů regionu.

Dalším důležitým prvkem v oblasti těžby je pak úplné vyloučení těžby nerostných surovin a rašeliny v I. a II. zóně CHKO a zvláště chráněných územích.

Rekreace, sport, turistika

Jedním z cílů je vybavit CHKO dostatečným informačním systémem pro pohyb návštěvníků. Dále je třeba podporovat údržbu tras pro cykloturistiku, pěší turistiku a případně inline bruslení. Důležitým krokem v této oblasti je také usměrňovat návštěvníky, aby nedocházelo k poškozování přírody. Na místě je i spolupráce se zájmovými organizacemi a školami při pořádání exkurzí zaměřené na ochranu přírody. V územních plánech by se nemělo připustit budování dalších velkých kempů i tábořišť a budování nových zahrádkářských a chatových osad. Za zmínku stojí i případné zajištění k vytvoření nové cyklistické naučné stezky na Jemčinsku, která by byla zaměřena na rodiče s dětmi.

Dle Dykyjové (2000) by se na Třeboňsku, ačkoliv jde především o rybníkářskou oblast, nemělo zapomínat ani na výrobní obory, kam spadá, kromě rybníkářství, také zemědělství a lesnictví. Tyto tradiční obory by se měly provádět s takovou intenzitou, které budou maximálně respektovat ekologickou složku této lokality. Lesní hospodářství by se mělo kromě tradiční třeboňské borovice věnovat také dosažení přirozenější dřevinné skladby lesa a její přirozené obnově. Zemědělská výroba by neměla příliš zatěžovat okolí. Větší důraz by měl být věnován alternativnímu zemědělství, které by bylo zaměřeno hlavně na pastevectví, nově založených loukách a také na chov koní.

6. Cestovní ruch na Třeboňsku

Třeboňsko se pro svou atraktivitu a příhodné podmínky stalo vyhledávanou oblastí v cestovním ruchu. K oblíbeným činnostem patří lehká turistika a **cykloturistika**, která je pro své nízké fyzického zatížení vhodnou rekreační aktivitou pro širokou věkovou kategorii lidí navštěvujících Třeboňsko. Je zde velké množství cykloturistických a turistických tras, které jsou jak okružní, tak i regionální. Řadu dálkových cyklotras propojuje Třeboňsko s ostatními regiony Jižních Čech a také Rakouskem. Tyto trasy mají informační tabule, které mají naučný i turistický charakter.

Třeboňsko je též ideálním místem pro **pěší turistiku**, a to především kvůli jeho staletým rybníkům, krásnými vesničkami a staletým rybníkům. V tomto území můžeme naleznout nespočet turistických tras, které zaujmou nejen přírodou, ale i historickými památkami. Mezi nejznámější stezku patří Cesta kolem Světa.

Tato oblast je též vhodná pro **vodní turistiku**. Je zde nespočetné množství umělých vodních ploch, které mají rozmanité rozměry. Řeka Lužnice společně s jejími přítoky k vodní turistice přímo vybízí. Vodní plochy pro vodáctví zabírají přibližně 10 procent. Tradice vodní turistiky sahá až do 30. let 20. století. Tato rekreace je dostupná pro většinu lidí a je pro ně velice atraktivní. Vodní turistiku tvoří tři složky. Jedná se o vlastní pohyb ve vodě, dále sem spadá činnost kulturně-poznávací, která se spojuje s poznáváním okolí řeky a také sem můžeme zahrnout odborně technické dovednosti například pro táboření, zajištění lodí či vaření. Vodní turistiku pak dále rozdělujeme na dlouhodobé a krátkodobé formy (Jazairi, Ariño, 2016).

Mezi populací je též oblíbené relaxování a odpočinek. K této činnosti patří bezesporu **kempování, koupání a opalování**. Třeboňsko je pro tyto radovánky přímo vodním rájem. Nalezneme zde nespočetné množství rybníků či přírodních koupališť. Nejatraktivnějšími místy jsou například Staňkovský rybník, rybník Hejtman nebo rybník Svět. Pro ty, kteří upřednostňují klid a poležení, budou pro ně ideální krásné pískové pláže, které nalezneme březích řeky Lužnice. Neméně atraktivní místem jsou též pískovny v blízkosti obce Vlkov. K novějším přírodním koupalištím pak patří koupaliště v Borovanech, které biologicky udržuje čistou vodu. V Borovanech se nachází také krytý bazén a další jsou pak součástí lázní. V Třeboni můžeme navštívit

také novější moderní Wellnesscentrum Aqua viva, které má 25metrový bazén a různé vodní atrakce.

K dalším vyhledávaným oblastem v Třeboni láká také **lázeňství**, které zde má tradici více než 100 let. Město se může pyšnit dvěma lázeňskými zařízeními. Výstavba třetího je dlouhodobě v plánu. Mezi tato zařízení patří lázně Aurora a Bertiny lázně. Léčí se zde bolestivá páteř, pooperační stavy, klouby, artrózy nebo bolestivé stavy měkkých tkání.

Neměli bychom ani zapomenout na **kulturní akce**. Nejnavštěvovanější z nich jmenují Jazairi, Ariño (2016) a patří sem například Rybářské slavnosti na konci srpna, kde mohou návštěvníci ochutnat různé rybí speciality, poslechnout si zajímavé přednášky, zúčastnit se různých soutěží nebo si zatancovat. Mezi milovníky filmu si najde své místo festival AniFest, který je mezinárodní soutěží animovaného filmu. Součástí neméně oblíbeného festivalu Okolo Třeboně je Divadlo Jára Cimrmana a festivalové koncerty. Rybářské slavnosti na konci srpna lákají návštěvníky na ochutnávky rybích specialit či soutěže. Sérii koncertů klasické hudby umožní Třeboňská Noctura. Jednodenní akce s názvem Lázeňská Třeboň umožňuje den otevřených dveří v lázních a zájemci se mohou zúčastnit také zábavného programu na náměstí s trhy. Velikou tradicí je Výlov Rožmberka, což je 3denní slavností výlov, který se těší velké návštěvnosti.

6.1 Cyklistika

Největší počet turistů vyhledává Třeboňsko kvůli cykloturistice. Podmínky pro tuto činnost jsou ideální, protože je zde rovinná krajina, která se může pyšnit staletými hrázemi rybníků, rozlehlými borovými lesy a malebnými vesničkami.

Nejznámější stezkou je naučná cyklistická **stezka Okolo Třeboně**. Tato stezka má uzavřený kruh a je 39 kilometrů dlouhá s 22 zastávkami, které mají informační tabule. Na těchto tabulích nalezneme informace o zdejších rybnících, rašeliništích včetně rostlin a živočichů, které v nich můžeme nalézt. Nalezneme tu také informace o historickém vývoji této lokality. Začátek cyklistické stezky je na hrázi rybníka Svět a končí před branou města zase v Třeboni. Méně náročnou trasu má naučná **stezka Rožmberk**. Okruh je dlouhý 22 km a má 9 zastávek. Z celé trasy je nejkrásnější pohled na hráz rybníka Rožmberk. Trasa začíná v Třeboni a končí ve Staré

Hlíně (Košinová, M., 2021b). Tato stezka byla uvedena v provoz v roce 1989 a vybudována pod Správou CHKO Třeboňsko a pomocí Svazu turistiky ČSTV (Jandová, Bureš, 2001).

Patří sem také **stezka Emy Destinové** dlouhá 48 kilometrů, **na kole na zámek Červenou Lhotu** s délkou 76 kilometrů nebo třeba **na kole k nejsevernějšímu bodu Rakouska** o délce 56 kilometrů. Určitě stojí za zmínku dvě stezky. **Na Cepskou pískovnu za koupáním** s délkou 41 kilometrů a na **Vlkovskou pískovnu za koupáním** o délce 21 kilometrů (Košinová, M., 2021b).

6.2 Lázeňství

K lákadlům města Třeboň patří také lázeňství. Má pozitivní vliv na rozvoj infrastruktury a má zde tradici více než 100 let. Léčí se zde poúrazové a pooperační stavy a bolestivé stavy páteře či kloubů. Hlavní metodou pro léčbu je **slatina**, zdroje tohoto humolitu se nalézají v Třeboňské pánvi (Jazairi, Ariño, 2016). V Třeboni nalezneme dvoje lázeňská zařízení.

Bertiny lázně byly založeny už v roce 1883. Tyto lázně se nachází v blízkosti historického centra Třeboně a jsou obtékány Zlatou stokou, kde si vychutnáte klidnou atmosféru spojenou s přírodou (Slatinné lázně Třeboň, ©2022a).

Novějším a druhým zařízením jsou **lázně Aurora**. Tento lázeňský komplex nalezneme na západním okraji města Třeboně na břehu rybníka Svět v klidném prostředí (Slatinné lázně Třeboň, ©2022b).

6.3 Pěší turistika

Třeboňsko je oblíbeným místem také pro lidi holdující pěší turistice. I zde budou představeny některé naučné a jiné oblíbené pěší stezky.

K oblíbeným místům k výletu patří naučná **stezka kolem Světa**, která má 12 kilometrů a vyskytuje se zde 16 zastávek. Jedná se o uzavřený okruh kolem rybníka Svět na jihozápadním okraji města Třeboně. Další zajímavou trasou je naučná **stezka Veselské pískovny**. Jedná se o 7 kilometrů dlouhý okruh, který má 14 informačních tabulí. Rodiny s malými dětmi potěší naučná **stezka Hrádeček**. Jde o krátký okruh o

délce jen 3,6 kilometru. Stezka má 14 zastávek, kde jsou informační tabule o našich stromech a herní sportovní prvky pro děti i dospělé. Výchozí bod této stezky je v centru Třeboně. Naučná **stezka Červené blato** vede národní přírodní rezervací se stejným jménem. Je dlouhá 5 kilometrů a má 6 informačních zastávek. Stezka začíná v osadě Jíříkovo Údolí. Za hranicemi Třeboňska se můžeme seznámit se **stezkou Tereзино údolí** u Nových Hradů. Jde o národní a kulturní památku, která je anglickým lesoparkem. Tato stezka je 7 km dlouhá a tento okruh má 12 zastávek. Tereзино údolí patří k nejvíce navštěvovaným místům Novohradských hor. Poslední naučnou stezkou, kterou zde zmíníme, je **stezka Velký Lomnický** v Lomnici nad Lužnicí o rozloze 6,5 kilometru. Tato stezka má 15 stanovišť s informačními tabulemi, pozorovací věží a krytem, který je určený k pozorování vodních ptáků (Jirková, 2015).

Za zmínku stojí i další zajímavé turistické stezky. První z nich je **výlet z Třeboně na Dunajovickou horu**, která je nejvyšším bodem Třeboňska. Na Dunajovické hoře nalezneme zatopený lom a také křížovou cestu s kaplí. Pokud se vrátíme zpět do výchozího bodu, ujdeme zhruba celkem 12 kilometrů. Pěší **stezka z Třeboně k Rožmberku** je dlouhá 5,5 kilometru a vede podél Zlaté stoky. Cesta je poměrně klikatá a nepotkáte zde moc cyklistů. **Stezka podél Lužnice nás spojuje** je zajímavým projektem a trasou, která vznikla v roce 2014 a je výsledkem česko-rakouské spolupráce. Jde o dálkovou pěší trasu o délce 230 km, která vede podél řeky Lužnice (Košinová, M., 2021c).

Jsou zde i další zajímavé turistické stezky. První z nich je **výlet z Třeboně kolem Staré a Nové řeky**, kde je možnost si prohlédnout kromě rozlehlých a krásných lesů také výtvary Jakuba Krčína. Druhá **stezka je Nežárka**, která vede podél této klikaté řeky do nádherné obory a v jejím průběhu je možné spatřit kostel Nejsvětější Trojice (Podhorský, 2003).

6.4 Vodní turistika

Za přírodou je možné se vyplavit i na lodi, a to především díky řece Nežárka a Lužnice. Tyto řeky jsou klidné a můžou je zkusit i vodáci, kteří jsou začátečníci.

Pro vodáky je k dispozici několik kempů, kde je možnost vypůjčení lodí. K nejnámějším patří **kemp Vodácká základna Suchdol nad Lužnicí**, který slouží nejen vodákům, ale také pro ty, kteří si chtějí užít klidnou dovolenou. Ubytování je

možné ve stanech či karavanech a je zde restaurace i obchod. **Autokemp Majdaléna** se nachází v klidné části rybníků u obce Majdaléna. **Veřejné tábořiště Majdaléna** nalezneme na levém břehu řeky Lužnice. Toto krásné prostředí můžeme využít ke koupání, rybaření i lenošení (Košinová, 2015). Lodě je možné si vypůjčit i v dalších půjčovnách, například ve Veselí nad Lužnicí, v Lužnici Tábor nebo také v Sambě – Lužnici Dráchov. (Jazairi, Ariño, 2016).

V blízkosti města Třeboň je známá **pláž Ostende**, která je na břehu rybníka Svět. Kdo má rád přírodní koupání, bude pro něj vhodný **rybník Hejtman** nebo **Staňkovský rybník**.

6.5 Informační služby

Turistické informační centrum Třeboň nalezneme v centru města. Toto centrum je certifikovaným členem Asociace turistických center a je také držitelem Certifikátu kvality Českého systému kvality služeb (iTřeboň, ©2022).

Pro návštěvníky nabízí tyto služby:

- kompletní informace o městě či regionu
- přehled kulturních akcí
- prodej suvenýrů, pohlednic, map a publikací
- předprodej vstupenek
- další služby (např. skenování, kopírování, a jiné)

Toto informační centrum provozuje a spolu provozuje objekty Radniční věž, Dům přírody Třeboňska, Divadlo J. K. Tyla, Dům Štěpánka Netolického a Galerii buddhistického umění. Turistické Informační centrum města Třeboně spadá pod Odbor kultury a cestovního ruchu Města Třeboň (Košinová, 2012).

6.6 Cíle vývoje cestovního ruchu na Třeboňsku

Třeboňsko patří k nejatraktivnějším cílům v České republice. Je zde zachovalá příroda a také velmi bohaté technické i kulturní dědictví. Tato oblast tedy nabízí velmi dobré předpoklady pro využití cestovního ruchu. Je zde ale i přesto celá řada překážek. Mezi tyto překážky patří například nedostatečný management destinace cestovního

ruchu, pod-investovaná infrastruktura, malý důraz na spolupráci mezi soukromým a veřejným sektorem a také odpor některých podnikatelů a obcí proti vzniku KPZ Třeboňsko či zapsání na seznam světového dědictví UNESCO, ačkoliv zápis do světového dědictví by byl pozitivním marketingovým tahem pro tuto turistickou destinaci. Jazairi, Ariño (2016) zmiňují 3 návrhy na zlepšení cestovního ruchu na Třeboňsku:

Návrh projektů spojených s turistickou infrastrukturou destinace

Jedním z takových návrhů je dle **návštěvnické centrum**, které by mohlo vzniknout na kraji města přímo v přírodě u rybníka. Chlumecký zámek, který je momentálně nevyužívaný, by mohl sloužit jako **reprezentativní hotel s lázeňskou nabídkou**. Jelikož mají lázeňské služby na Třeboňsku silný potenciál, mohlo by v areálu bývalé sklárny v Chlumu u Třeboně vzniknout **nové wellness centrum**. Velké oblíbenosti se těší také venkovní koupání. Jelikož se v některých rybnících zhoršila kvalita vody, mohla by se severní část pískovny Cep u Majdalény stát **velkým přírodním koupalištěm**. Aby došlo k větší bezpečnosti na silnicích, je třeba vybudovat **nové cyklostezky a chodníky**. Mnohé návštěvníky by také potěšilo **golfové hřiště, zimní kluziště či outdoorový park**. Jelikož je Třeboňsko kraj spojený s vodou, mohly by být rybníky, rašeliniště, ptáci či vzácná vegetace představeny v **interaktivní expozici**. Fungování vodního světa by bylo možno pozorovat právě prostřednictvím expozičního jezera. K lázeňským městům patří **kolonády**, ale Třeboň svou kolonádu zatím, bohužel, nemá. Určitě by Třeboni slušela.

Návrh společenských, kulturních, sportovních a gastronomických událostí destinace

Jelikož si často turisté vybírají dovolenou i podle toho, co v dané lokalitě dostanou na talíři, mohlo by je zaujmout právě Třeboňsko, které je vyhlášené produkcí ryb, se kterými by byly spojené různé **festivally a trhy v oblasti gastronomie zaměřené na lokální potraviny**. Třeboň patří k městům, kde se vaří a pije pivo již od 14. století. Návštěvníky by v tomto případě mohly přilákat také **pivní festivally**. Oblíbenou sportovní činností je běh a ohromnou efektivitu mají **maratony**, na které nepotřebujete žádné větší investice, ale přesto budou efektivní reklamou pro zviditelnění regionu ve světě. Mezi další kulturní a společenské akce by mohl patřit například **hudební festival elektronické hudby u rybníka Svět** nebo také **balonový festival**.

Obhájení a prosazení Třeboňské rybníční soustavy do Seznamu UNESCO

Největším přínosem zařazením Třeboňské rybníční krajiny na Seznam světového dědictví UNESCO je **růst prestiže této oblasti**. Také působí jako **motivační faktor** pro turisty, kteří přijíždějí do Evropy. Zápis může být také **pozitivním marketingovým tahem** pro nově vytvořenou turistickou destinaci.

Zařazení na seznam UNESCO má samozřejmě i své **negativní stránky**, ale jsou velmi minimální. Patří k nim především omezení místních obyvatel a narušení jejich klidu v důsledku zvýšení cestovního ruchu. Lokality zapsané na seznamu UNESCO jsou také více zatěžované po administrativní stránce. Dalším negativem je i to, že památky musejí být pravidelně rekonstruovány.

Pozitivních stránek je plná řada. Dochází k velikému zvýšení pozornosti médií a veřejnosti. Další výhodou je také směřování k nové silné či zlepšené identitě lokality. Patří sem také příležitosti k rozvoji a prodeji vzdělávacích produktů i služeb. Samozřejmostí je posílená pověst dané lokality díky vysoké kvalitě života. Lokality světového dědictví UNESCO umí zprostředkovat co nejlepší a kreativní zážitky prostřednictvím kultury. Některé lokality WHS jsou v zájmu významných hospodářských rozvojových programů a také uspěly s vylepšením služeb pro návštěvníky a obyvatel. Za pozitivum můžeme zmínit také zvýšení kvality hospodářské infrastruktury.

7. Rozhovor

Začátek praktické části je věnován stručnému rozhovoru s ornitologem a občasným průvodcem přírodními rezervacemi v Třeboňsku Janem Korbelem, který odpovídal na otázky z oblasti turistiky i životního prostředí.

1) Na jaké úrovni je podle vás cestovní ruch v Třeboňsku?

Jan Korbel: Myslím si, že cestovní ruch v Třeboňsku je na tom velice dobře. Tato oblast je stále jednou z nejvyhledávanějších v České republice.

2) Co je v Třeboňsku největším lákadlem pro turisty?

Jan Korbel: Největším lákadlem pro turisty v Třeboňsku je především cyklistika. Cyklisté tuto oblast volí z toho důvodu, že je Třeboňsko rovinaté a většinu místa zde pokrývají rybníky a lesy.

3) Co naopak může turisty v Třeboňsku odradit? Jaké jsou zde nedostatky?

Jan Korbel: Největším nedostatkem je „přelidněnost“. Na hlavních stezkách bývá obrovský nával cyklistů, a to především o víkendech. Také se domnívám, že i samotné cyklostezky jsou málo upravené.

4) Co by se na Třeboňsku dalo vylepšit pro turisty i pro rezidenty?

Jan Korbel: Jak jsem již zmínil, problémem jsou cyklostezky a určitě by se měly vybudovat i cyklostezky nové. Také je zde nedostatek parkovišť.

5) Na jaké úrovni je ochrana přírody na Třeboňsku?

Jan Korbel: Třeboňsko je dle mého názoru chráněno velmi dobře. Je to dáno tím, že jej chrání nejen Správa CHKO, ale také veliké množství dobrovolnických organizací.

6) Jaké přírodní rezervace v Třeboňsku patří k nejkrásnějším a co zde mohou turisté vidět zajímavého?

Jan Korbel: K nejkrásnějším přírodním rezervacím patří určitě rašeliniště Červené blato, Velký a Malý Tisý, Mokré louky a také Stará a Nová řeka. Tato místa jsou zajímavá pro turisty sama o sobě jako celek a doporučuji je navštívit.

7) Jaké jsou negativní stránky turismu v přírodních rezervacích?

Jan Korbel: Někteří turisté, bohužel, nedodržují pravidla. Většinou se stává to, že dotyční lidé vstupují mimo značené cesty a bývají hluční.

8) Třeboňsko je známé velkým počtem chráněného ptactva. Kterí ptáci patří k nejvíce chráněným?

Jan Korbel: Na Třeboňsku se z ptactva chrání v podstatě vše kromě kormorána, který způsobuje škody rybářům. Obzvlášť chráněný je orel mořský, kterého lze spatřit každý den. Nachází se zde přibližně 50 nedospělých orlů a až 20 párů dospělých. Dále bych zmínil motáka pochopa, který byl vzácný do šedesátých let, ale pak nastal do roku 2000 vzestup jeho populace. V současné době ale klesl tento stav o 90 %. Proč tomu tak je, není známo, možná příčina může být lov při jejich tahových cestách.

8. Dotazníkové šetření

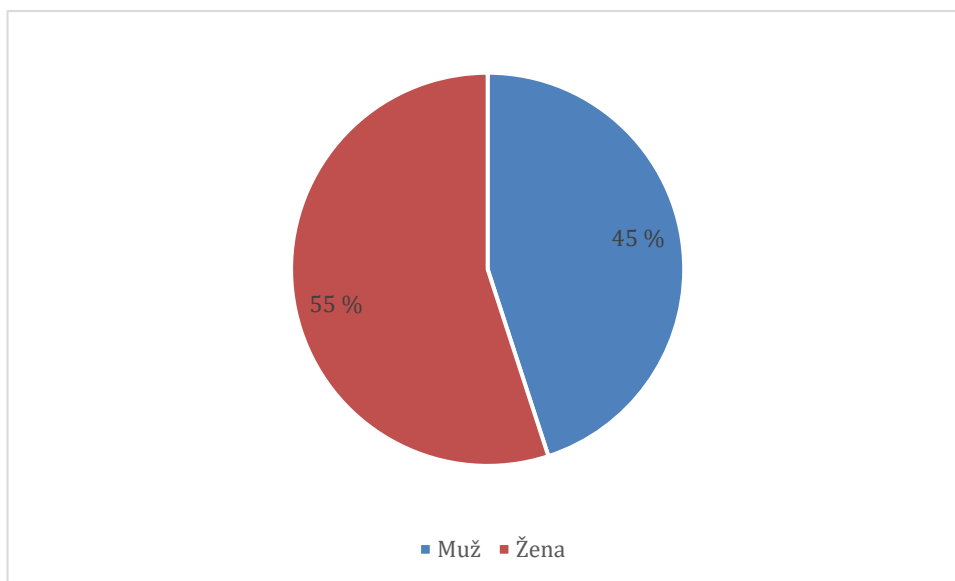
Poslední kapitolou praktické části je dotazníkové šetření, které mělo 9 uzavřených otázek. Více bude rozebráno v jednotlivých částech.

Cílem dotazníku bylo zjistit, jaká je spokojenost návštěvníků v CHKO Třeboňsko a jaké jsou pro ně pozitivní a negativní stránky z oblasti cestovního ruchu a ochrany přírody a krajiny v této lokalitě. Průzkum byl proveden v Třeboni a okolních vesničkách Břilice, Nová Hlína, Stará Hlína a Domanín, kde na dané otázky odpovídali turisté.

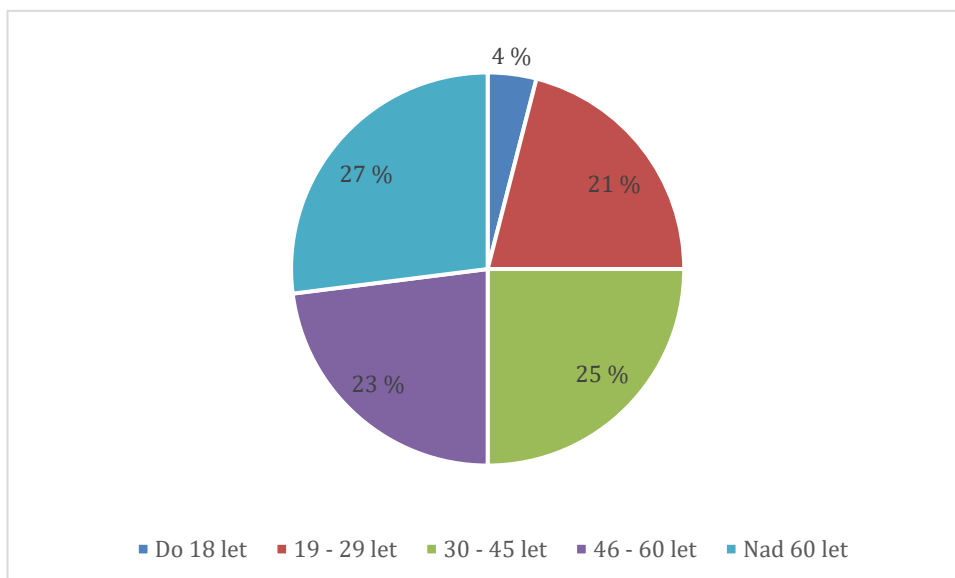
8.1 Výběr respondentů a průběh průzkumu

Průzkum probíhal mezi 11. – 14. srpnem 2021, jelikož je v tomto letním období na Třeboňsku nejvíce turistů. Dotazníky byly anonymní a vyplňování s jednotlivými respondenty probíhalo osobně při náhodném oslovení přímo v Třeboni, ale také při pěší túře k rybníku Rožmberk v přilehlých vesničkách. Jelikož bylo dotazování při túře pro mnohé cykloturisty a pěší turisty při zastavení často nepohodlné, volila se pak raději místa na odpočívadlech, a především pak park v samotném centru Třeboně. Dotazování byli lidé nejrůznějších věkových kategorií a dohromady odpovídali na 9 stručných uzavřených dotazů, kde byly možnosti více odpovědí a dotyční si zaškrtnutím mohli zvolit nejvhodnější odpověď. Dotazníku se dohromady zúčastnilo celkem 73 respondentů. Pro lepší přehlednost byl počet odpovědí přepočítán na procenta. Více informací z celého průzkumu je uveden v následujících grafech.

Obr. 2: Charakteristika návštěvníků (pohlaví)



Obr. 3: Věkové složení respondentů



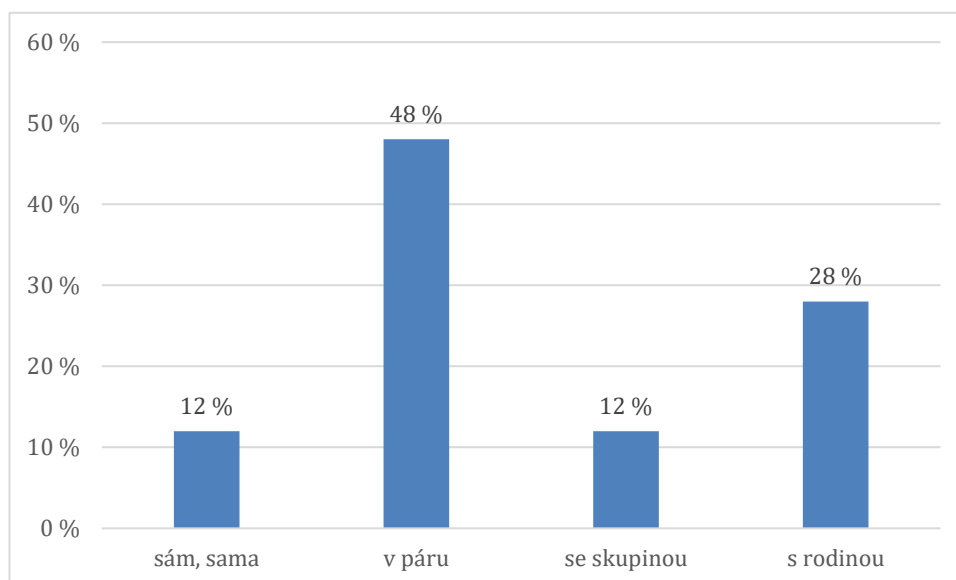
8.2 Interpretace výsledků

Níže jsou k nahlédnutí přehledné výsledky, které byly graficky zpracovány dle odpovědí na jednotlivé otázky.

1) S kým jste oblast navštívil/a?

Tento dotaz měl zjistit, zda CHKO Třeboňsko navštěvují početnější skupiny nebo raději jednotlivci či páry.

Obr. 4: S kým navštívil respondent oblast

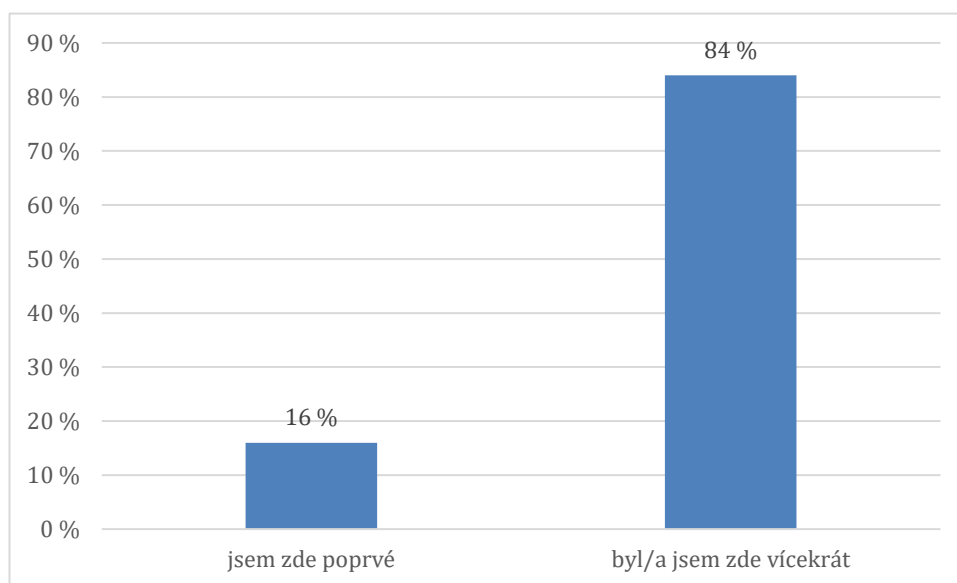


Z dotazníku jsme zjistili, že téměř polovina všech dotázaných navštěvuje danou lokalitu v páru. Odpovědělo tak 48 % návštěvníků. Druhá nejčastější odpověď byl pobyt s rodinou, jednalo se o 28 %. Shodný počet odpovědí 12 % měli ti, kteří do této oblasti cestují sami či s větší skupinou (obr. 4).

2) Kolikrát jste navštívil/a CHKO Třeboňsko?

U této otázky bylo cílem zjistit, zda je tato oblast natolik oblíbená, že ji turisté navštěvují vícekrát.

Obr. 5: Četnost navštívení oblasti

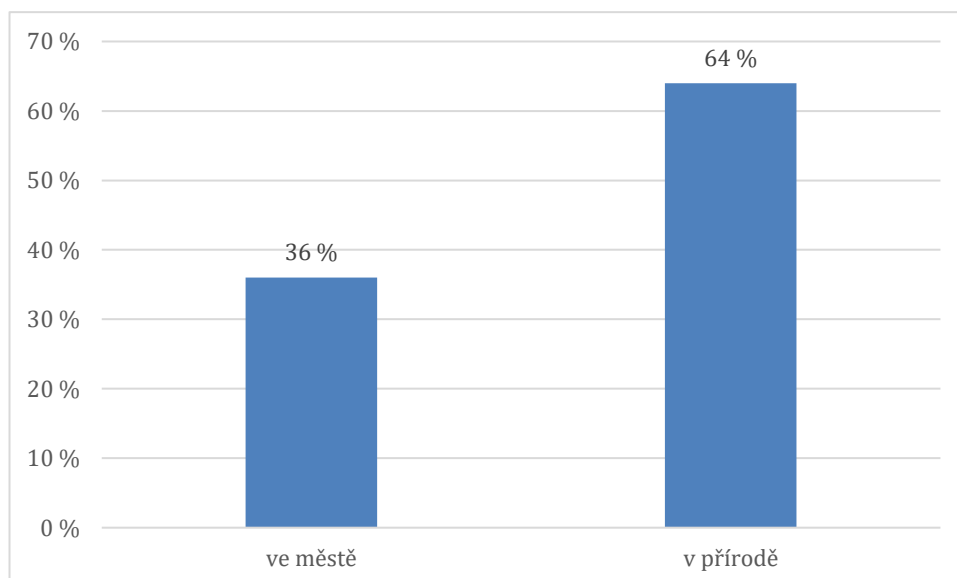


Velký počet dotazovaných uvedl, že navštívil CHKO Třeboňsko vícekrát. Odpovědělo tak 84 % návštěvníků. Poprvé zde bylo pouze 16 % lidí (obr. 5).

3) Kde převážně trávíte svůj pobyt?

Zde se zjišťovalo, zda dávají návštěvníci Třeboňska při jejich pobytu přednost poznávání města a památek nebo sem přijeli za přírodou.

Obr. 6: Místo trávení pobytu

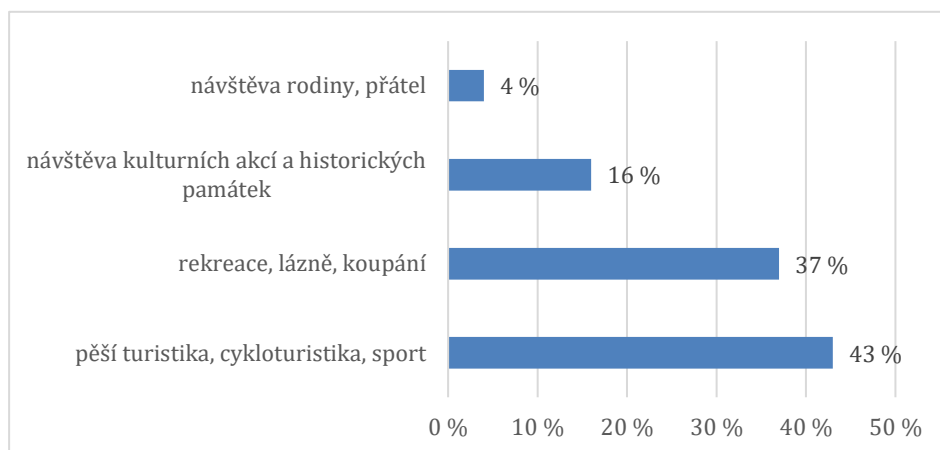


Většina respondentů v míře 64 % uvedla, že přijeli do Třeboňska kvůli přírodě. 34 % upřednostnila poznávání města (obr. 6).

4) Jaký je hlavní důvod vaší návštěvy v oblasti CHKO Třeboňsko?

Zde respondenti odpovídali na to, jaký byl hlavní cíl jejich návštěvy v této lokalitě.

Obr. 7: Důvod návštěvy Třeboňska

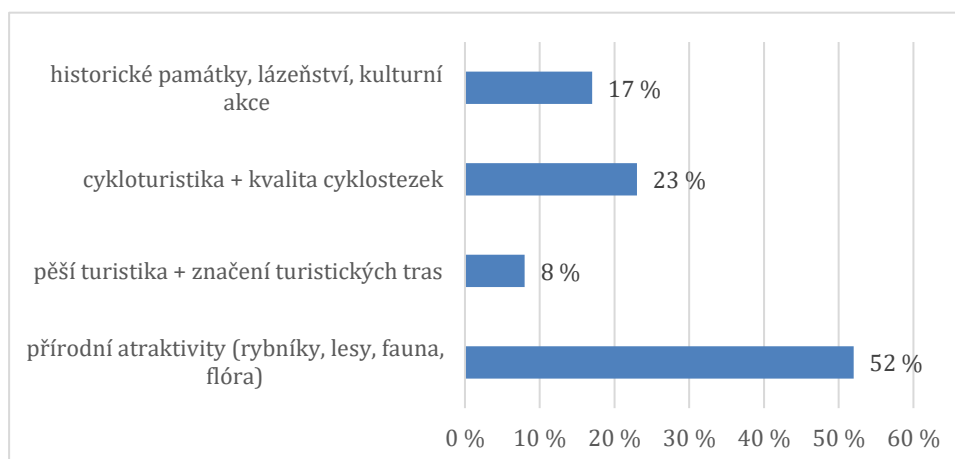


Nejvíce lidí s mírou 43 % odpovědělo, že se do Třeboňska vydali kvůli sportovním aktivitám jako je pěší turistika, cykloturistika a sport obecně. 37 % dotázaných uvedlo, že přijeli kvůli rekreaci, lázním a koupání. Návštěvu kulturních akcí zvolilo 16 %. Pouze 4 % lidí zde byli kvůli návštěvě rodiny a přátel (obr. 7).

5) Jaké jsou největší přednosti Třeboňska z hlediska cestovního ruchu?

Tato otázka zjišťovala, jaký je hlavní potenciál návštěvnosti této lokality a proč sem turisté rádi jezdí.

Obr. 8: Největší přednosti Třeboňska

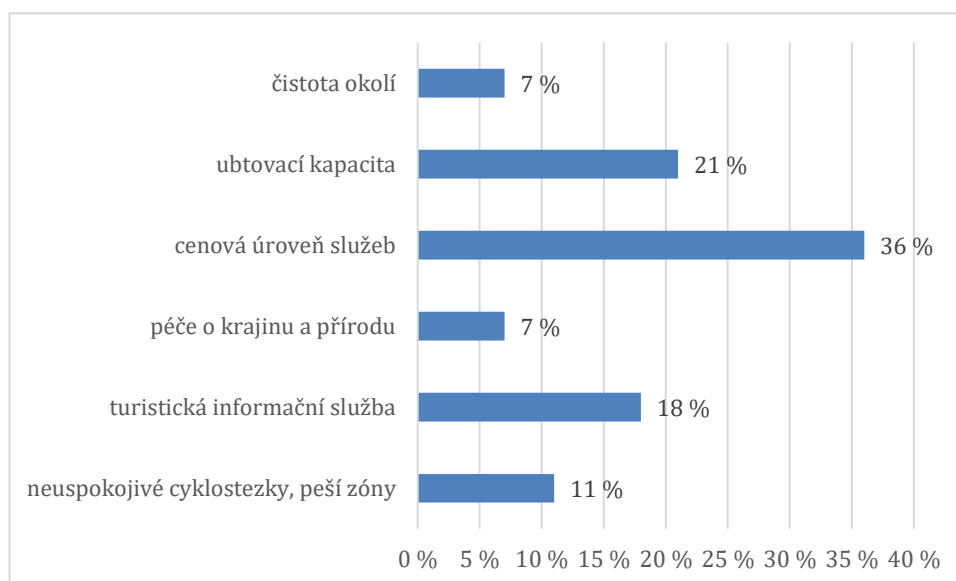


Většina dotázaných odpověděla, že se do Třebońska jezdí pro její přírodní atraktivitu (rybníky, lesy, fauna, flóra). Odpovědělo tak 52 %. Na dalším místě byla odpověď s 23 %. Respondenti se domnívají, že největší předností je cykloturistika a kvalita jejích cyklostezek. 17 % lidí odpovědělo, že Třeboňsko se může nejvíce pyšnit historickými památkami, lázeňstvím a kulturou. Na posledním místě byla uvedena odpověď s 8 %, kde si návštěvníci myslí, že je Třeboňsko nejvíce navštěvované kvůli pěší turistice a značení turistických tras (obr. 8).

6) Co je naopak největším nedostatkem cestovního ruchu v oblasti CHKO Třeboňsko?

U tohoto dotazu měli vybrat lidé odpovědět, jaká jsou hlavní negativa této oblasti, pokud se ji rozhodnete navštívit.

Obr. 9: Největší nedostatky Třebońska

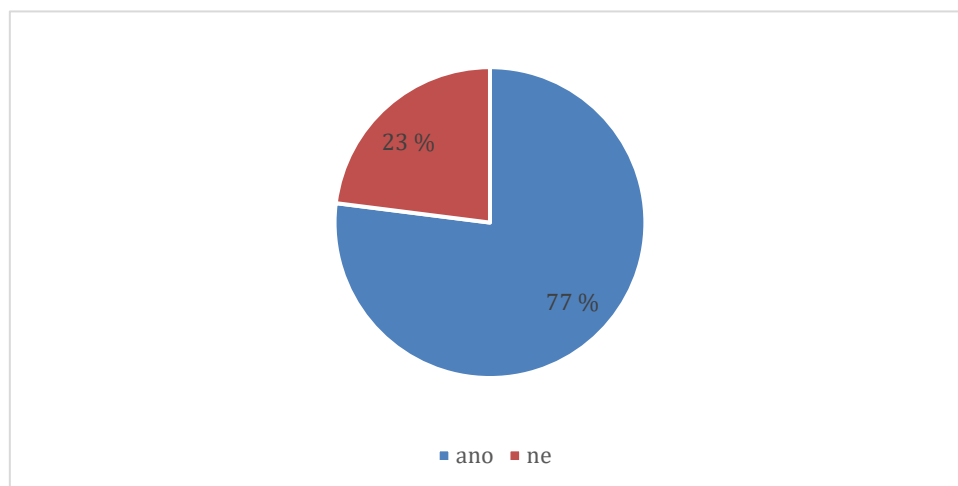


Na tento dotaz odpovědělo 36 %, podle respondentů je největším nedostatkem cenová úroveň služeb. 21 % dotázaných se domnívá, že je to ubytovací kapacita. Turistickou informační službu by zlepšilo 18 %. Pro 11 % lidí jsou neuspokojivé cyklostezky a pěší zóny. Poslední dvě odpovědi měly shodně 7 %, dle respondentů se jedná o péči o krajinu s přírodou a čistotu v okolí (obr. 9).

7) Zdá se Vám oblast CHKO Třeboňsko příliš zatížená turisty a cestovním ruchem?

Otázka měla za úkol zjistit, zda je v této lokalitě na jejich vkus příliš mnoho návštěvníků.

Obr. 10: Zatíženost turismem

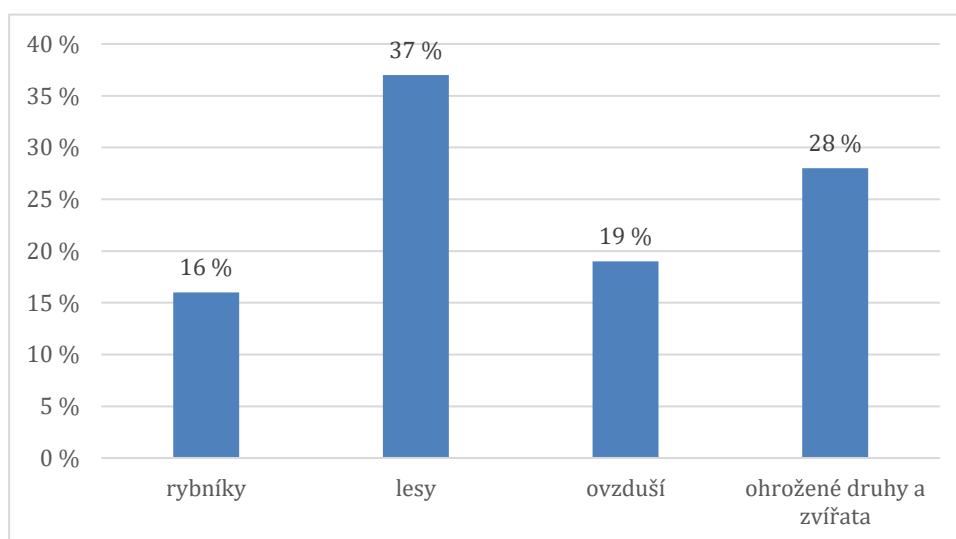


Většina dotázaných 77 % odpověděla, že je Třeboňsko turisty opravdu přetíženo. Zbylých 23 % má opačný názor (obr. 10).

8) Která přírodní složka je podle vás nejvíce zatěžována či vyžaduje lepší péči?

Z hlediska životního prostředí byl položen i tento dotaz. Lidé odpovídali na to, která oblast v Třeboňsku by si zasloužila lepší zacházení a ochranu.

Obr. 11: Zatíženost přírodních složek

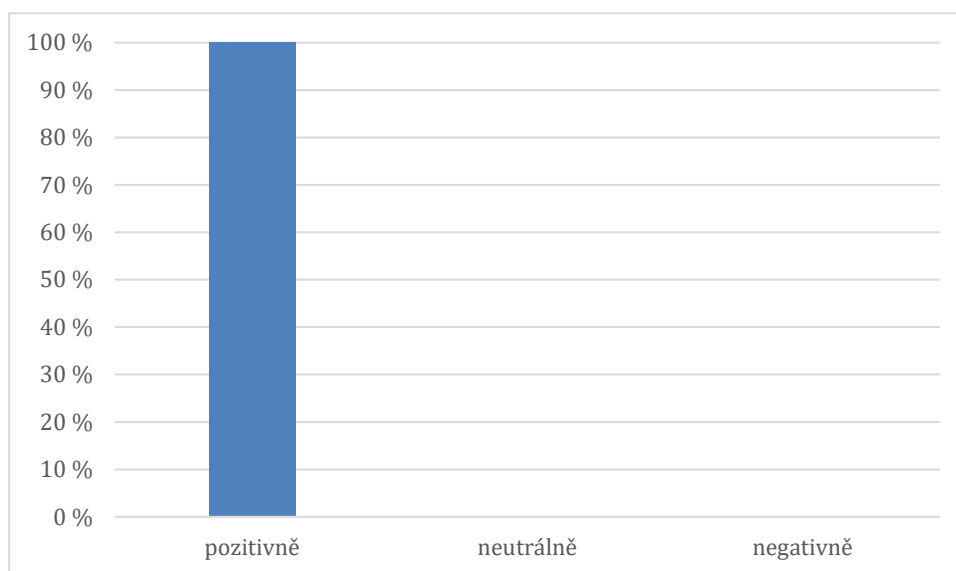


Nejvíce zatěžované jsou dle respondentů lesy. Tuto odpověď uvedlo 37 %. Na druhém místě jsou to ohrožené druhy zvířat a rostlin s 28 %. Dalších 19 % lidí si myslí, že to je to ovzduší. Zbýlých 16 % dotazovaných se domnívá, že by se více měly chránit rybníky (obr. 11).

9) Jak byste hodnotil/a návštěvu v CHKO Třeboňsko?

U tohoto dotazu bylo záměrem zjistit, zda se návštěvníkům v Třeboňsku líbilo a jak byli s pobytem v této oblasti spokojeni.

Obr. 12: Hodnocení návštěvy CHKO Třeboňska



Ačkoliv měli lidé na výběr ze třech různých odpovědí, všichni odpověděli kladně. Všechny 100 % respondentů hodnotí svoji návštěvu pozitivně. Neutrálně či negativně neohodnotil svoji návštěvu nikdo (obr. 12).

9. Diskuze

Tato práce se zabývala udržitelným rozvojem cestovního ruchu v CHKO Třeboňsko z hlediska ochrany přírody.

Ochránit přírodu při nadměrném cestovním ruchu je opravdu nelehký úkol. Pásková (2008) se těmito vlivy zabývala. Mezi takové vlivy patří znečištění turisty, emise, eroze, zavlečení nepůvodních druhů a poškozování přírodních hodnot a biodiverzity. Domnívám se, že Třeboňsko ovlivňuje nejvíce poškozování přírodních hodnot, jelikož turisté chodí mimo vyznačené cesty. Je to dáno tím, že cesty mohou být špatně značené a určitě by se mělo investovat více peněz na to, aby bylo značení více v pořádku. Někdy také návštěvníci vstupují mimo značená místa záměrně, aby si mohli na nějakém hezkém místě pořídit fotografii, což patří k negativním trendům dnešní moderní doby. Navrhoval bych z tohoto důvodu zvýšit pro neukázněné turisty sankce, aby je takové porušování pravidel lákalo mnohem méně než doposud. Do budoucna by toto mohl řešit kamerový systém či příslušné hlídky, ale obávám se, že by to v současné době bylo značně finančně náročné. Třeboňsko je nejvíce známé svými rybníky, které pokrývají okolo 10 procent území. Současným problémem rybníků jsou dle (Boháče) 2005 vysoké kapří obsádky, kvůli kterým vymizely některé vodní rostliny. Dykyjová (2000) udává, že narušení takového ekosystému způsobuje kyslíkový deficit, výkyv pH a výskyt sinic. Víím, že je Třeboňsko pyšné na chov kaprů, nicméně kvůli zachování přirozených složek rybníčního ekosystému bych doporučil, nesoustředit se jen především na chov kapra, ale i na dravé ryby, které by pro rybníky byly mnohem menší zátěží. Fauna a flóra je rovněž důležitou složkou v třeboňské oblasti. Některé vzácné druhy zde pospal (Ševčík, 2006). Třeboňská oblast se navíc může pyšnit nejvyšším počtem chráněných druhů ptáků v Čechách a je také jedním z nejvýznamnějších míst pro vodní a mokřadní ptactvo v Evropě. Některé rostliny i živočichové na Třeboňsku patří mezi vysoce ohrožené druhy. Myslím si, že lidé, kteří se rozhodnou tuto oblast navštívit, tak by měli mít určité povědomí o tom, které druhy to jsou, aby se k rostlinám i živočichům na Třeboňsku chovali s větší péčí. Takové informace lze získat v Domu přírody, jehož součástí je stálá expozice Krajina a lidé, kde lze nahlédnout do historie přírody a krajiny a také si vyzkoušet naučné aktivity. Další informace poskytuje botanická zahrada, kde je vystaveno 700 vodních a mokřadních rostlin. Ohroženou faunu má na starost záchraná stanice pro volně žijící živočichy, které vám blíže představí záchranáři. Tyto živočichy záchranáři uzdravují

a poté je vypouštějí zpět do přírody. Na místě jsou k dispozici také brožury a dělají se zde různé programy pro školy i skupiny. Kromě toho by mohly být veřejnosti poskytovány informace o ekologických otázkách, například přes ekologická informační střediska. Třeboňsko má velké množství přírodních rezervací a památek, které nám přehledně představil Hule (2005). Jedná se o nejcennější lokality v této oblasti. Dle mého názoru je tedy dobře, že mají tyto rezervace a památky uděleny status ochrany, aby jejich přírodní stav zůstal zachován a nedocházelo k jejich poškození. Řešením by mohlo být větší využití průvodců při těchto prohlídkách. Pomohly by i pozorovatelný na ptáky, aby lidé co nejméně vstupovali do určitých částí v těchto oblastech. Často se hovoří o zařazení rybníční soustavy na seznam UNESCO. Toto zařazení má dle Jazairi, Ariño (2016) i svá negativa, ale pozitiva ve velké míře převažují. Myslím si, že si Třeboňsko zařazení pro svoji výjimečnost na seznam UNESCO zaslouží, jelikož by se zvýšila z pozitivního hlediska pověst této oblasti a více by se o ni také informovalo v médiích. Oblast by také na tom byla lépe finančně a tím by se celkově vyřešily některé nedostatky, které zde již byly zmíněny. Negativem by ale určitě bylo zvýšení počtu turistů, kterých je zde v hlavní sezóně mnohem více, což by mohlo být pro některé rezidenty ještě více frustrující.

V praktické části byl proveden rozhovor s ornitologem a průvodcem Třeboně Janem Korbelem a taktéž bylo vypracováno dotazníkové šetření, které probíhalo v Třeboni a respondenti odpovídali na otázky z oblasti cestovního ruchu a spokojeností s pobytem. Dotazy byly též zaměřené na přírodu v Třeboňsku a její ochranu. Na základě zmíněného byla vytvořena řada návrhů a doporučení, které popíšu blíže v následujícím textu. Z dotazníku jsem se dozvěděl, že téměř polovina všech dotázaných navštěvuje tuto oblast v páru. Dle mého názoru je to tím, že oblast navštěvují lidé především z hlediska sportovních aktivit, které se lépe provozují v páru. Myslím si, že Třeboňsko je též vhodné pro romantické pobyty z důvodu návštěvy barů a restaurací s rybími specialitami. Většina dotázaných s počtem 84 %, odpověděla, že oblast navštívili vícekrát. Domnívám se tak, že je Třeboňsko velmi oblíbenou oblastí. Pro dobré jméno samotného Třeboňska je to samozřejmě pozitivní zpráva. To samé platí i pro turisty, které si našli své oblíbené místo k rekreaci či sportu a mohou tuto oblast při opakovaných návštěvách mnohem více prozkoumat a doporučovat ji dál. Jak jsem ale již zmínil, tato skutečnost může být negativní pro rezidenty, kteří musí v době sezóny čelit obrovskému náporu ze strany turistů. Dvě

třetiny respondentů v Třeboňsku tráví svůj čas především v přírodě, zbylá třetina dává přednost městu. Určitě souhlasím s tím, že je Třeboňsko na přírodu velmi bohaté a je lepší jej lépe poznat z tohoto důvodu, jelikož i v dalším dotazu se polovina lidí domnívá, že přírodní atraktivita jsou z hlediska cestovního ruchu pro Třeboňsko největší předností. Hlavním důvodem návštěvy byla pro respondenty cykloturistika, pěší turistika a sport obecně. Jelikož toto místo nejvíce navštěvují cykloturisté a jsou přelidněné především hlavní stezky, což zmiňoval ve zpracovaném rozhovoru i Jan Korbel, myslím, že by stálo za úvahu vybudovat i nové cyklostezky, aby se počet cyklistů rozměnil do více míst a u některých cest zlepšit jejich značení. Oceňuji, že informační cedule poskytují informace o přírodě i její ochraně a jistě by jich mohlo být ještě více. Určitě je co zlepšovat i z hlediska ostatních sfér cestovního ruchu jako je kultura, vodní atraktivita či lázeňství. Cykloturistika by tak nebyla jednoznačně dominantní sférou. Dalším nedostatkem pro Jana Korbela byl nedostatek parkovišť. Problém by mohl vyřešit turistický autobus pro pěší turistiku i cykloturistiku, čímž by se omezila i automobilová doprava, která má neblahé dopady na ovzduší. Když měli návštěvníci odpovídat na největší nedostatky, většinou odpovídali, že jsou se vším víceméně spokojeni. Přesto jsem potřeboval zjistit, zda přeci jen tato oblast nějaké menší nedostatky má. Z dotazníku vyplynulo, že je to pro 36 % lidí vyšší cenová úroveň služeb, ale zmiňovali se, že je to oproti jiným oblastem, které navštívili dříve, stále únosné. Jelikož nemá Třeboňsko rozhodně problémy s návštěvností, myslím si, že jsou nastavené ceny v pořádku a v případě většího přílivu turistů do budoucna by mohlo být řešením některé služby ještě o něco zvýšit. Respondentů jsem také ptal, zda se jim zdá Třeboňsko příliš zatížené turisty. V 77 % odpověděli, že ano. Návrhem řešení by z hlediska ochrany přírody mohla být venkovská turistika, kdy by lidé využili ubytování mimo Třeboň a vyzkoušeli si ubytování v přilehlých vesnicích. Turisté by si tak vyzkoušeli pobyt v typicky venkovských podmínkách a seznámili se s jejich zvyky. Z hlediska životního prostředí jsem se zeptal, která přírodní složka je nejvíce zatěžována a vyžaduje lepší péči. 37 % dotazovaných si myslí, že to jsou lesy. I zde je dle mého názoru na místě zlepšit značené cesty či cyklostezky, které přes les vedou. Návštěvníci by také měli dbát na čistotu v lesích a nevyhazovat zde odpadky. Na závěr jsem se respondentů ptal, jak byli s návštěvou Třeboňska spokojeni. Ačkoliv byla na výběr kromě negativní odpovědi také neutrální, všech 100 % dotázaných odpovědělo, že hodnotí návštěvu této lokality kladně.

10. Závěr

Třeboňsko patří mezi nejhezčí místa v České republice. Největší část území pokrývají lesy, ale jsou to především rybníky, které jsou pro svoji početnost v této oblasti výjimečné. Tato oblast je rovinatá, je tedy lákadlem pro mnohé cyklisty, kteří tuto oblast ve velkém počtu navštěvují. Tato oblast může také nabídnout mnoho historických památek a je městem lázeňským, kde lidé mohou využít nejrůznější druhy léčebných procedur. Každoročně se zde koná velké množství kulturních a společenských akcí, které jsou pro turisty také velmi atraktivní. V Třeboňsku je také nespočet chráněných kulturních památek a přírodních rezervací, na které je třeba brát důraz v oblasti ochrany životního prostředí.

V teoretické části bakalářské byly vypsány základní informace o cestovním ruchu a nechyběly ani jeho vlivy na životní prostředí. Jedna z kapitol byla věnována udržitelnému rozvoji cestovního ruchu. Následně byla popsána hlavní část, která nás celkově seznámila se samotným Třeboňskem. Byly představeny turistické atraktivity v Třeboni, zmínila se i fauna či flóra a byly vyjmenovány nejdůležitější chráněné přírodní památky a rezervace. Tato lokalita se pyšní největším počtem rybníků. Větší prostor byl proto věnován rybníkářům a byly popsány nejznámější a největší rybníky, ale také jejich negativní stránka posledních let. Poslední podkapitolou byla ochrana přírody v Třeboňsku. Kapitoly, které se zabývaly cestovním ruchem přímo v Třeboňsku, byly věnovány nejoblíbenějším turistickým činnostem jako je cykloturistika, pěší turistika, vodní turistika a lázeňství včetně zajímavých tipů. Důležité byly i cíle vývoje cestovního ruchu a směry, kterými je třeba se v této oblasti dále zabývat.

V praktické části je k nalezení stručný rozhovor, ve kterém nám ornitolog a průvodce Třeboně Jan Korbel zodpověděl na nejdůležitější otázky v oblasti cestovního ruchu na Třeboňsku a nechyběly ani dotazy z oblasti životního prostředí. Poslední část bakalářské práce patřila dotazníkovému šetření, ve kterém se zjišťovala spokojenost turistů v CHKO Třeboňsku. Zjistilo se, že jde o velice oblíbenou oblast. Z dotazníku vyplynulo, že lidé do Třeboňska jezdí opakovaně a všichni dotazovaní turisté byli s návštěvou spokojeni.

Jak již bylo zmíněno, Třeboňsko patří mezi nejvíce navštěvovaná místa z hlediska cestovního ruchu. Problémem v této oblasti je velký počet turistů, a především cyklistů v hlavní sezóně, a to především o víkendech. Několik let se hovoří o zařazení Třeboňské rybníční krajiny na Seznam světového dědictví UNESCO, které by bylo pro tuto oblast přínosné a Třeboňsku by to přineslo řadu výhod. Ačkoliv někteří nezodpovědní turisté porušují v menší míře pravidla, Správa CHKO a další dobrovolníci se snaží přírodu v této oblasti důsledně chránit, což se jim zatím velmi dobře daří. Třeboňsko je stále jedním z nejkrásnějších míst v Jižních Čechách obdivované pro své zachovalé přírodní hodnoty a lidé se sem často rádi vrací. Věřím, že tomu bude tak i nadále.

11. Seznam použité literatury

Odborné publikace:

- AMERTA, I., 2018: Sustainable Tourism Development. International Research Journal of Management, IT & Social Sciences Volume 5. P. 248-254. ISSN: 2395-7492.
- DÖMEOVÁ, L., 2012: Venkovský cestovní ruch v České republice. Česká zemědělská univerzita v Praze, Praha. ISBN 978-80-213-2264-6.
- DYKYJOVÁ, D., 2000: Třeboňsko: příroda a člověk v krajině pětিলisté růže. Carpio, Třeboň. ISBN 80-901945-8-3.
- DĚTÁK, J., 1976: Třeboň. Olympia, Praha.
- ENGELS B., JOB-HOBEN B., 2005: Sustainable Tourism Development. Springer, Berlin, Heidelberg. https://doi.org/10.1007/3-540-25815-9_16
- HÁTLE, M., 2014: CHKO Třeboňsko 35 let velkoplošné ochrany unikátní krajiny. Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody 4/2014., S. 2-9 ISSN 1210-258x.
- HESKOVÁ, M., 2011: Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy. Fortuna, Praha. ISBN 978-80-7373-107-6.
- HOLEČEK, M., MARIOT P., STRÍDA M., 2005: Zeměpis cestovního ruchu: učebnice pro hotelové a jiné střední školy: příručka pro průvodce cestovního ruchu. Nakladatelství České geografické společnosti. ISBN 80-86034-64-X.
- HOUŠKA, P., 2014: Environmentální aspekty potenciálu území pro cestovní ruch. Univerzita Jana Amose Komenského, Praha. ISBN 978-80-7452-041-9.
- HULE, M., 2003: Rybníkářství na Třeboňsku: historický průvodce: povodeň r. 2002. Carpio, Třeboň. ISBN 80-86434-00-1.
- HULE, M., 2005: Průvodce po rybnících, památkách a hospůdkách Třeboňska. Carpio, Třeboň. ISBN 80-86434-10-9.
- HULE, M., KUČERA, J., 2009: Rybáři na Třeboňsku. Jakura, Praha ISBN 978-80-903862-5-9.

JANDOVÁ, J., BUREŠ, J., 2001: Cyklotrasy Třeboňska s návazností na Waldviertel. Třeboň: Informační a kulturní středisko, Třeboň.

JÄNNES, H., ROBERTS O., 2016: Ptáci našich vod a mokřadů. Alpress, Frýdek-Místek. ISBN 978-80-7466-973-6.

KLUFOVÁ, R., ROST, M., ŠÍP, J., 2006: Perception of Regional Development Processes by Local Inhabitants on The Example of The Třeboňsko Biosphere Reserve. Acta Universitatis Carolinae Geographica 41., S. 141 - 150. ISSN 0300-5402.

KOBLASA, P., 2013: Místopis Třeboňska: okolím Třeboně, Lomnice, Veselí a Stráže. Veduta, České Budějovice. ISBN 978-80-86829-87-6.

LEIPER, N., 1979: The framework of tourism: Towards a definition of tourism, tourist, and the tourist industry. Annals of tourism research, 6. P. 390-407.
[https://doi.org/10.1016/0160-7383\(79\)90003-3](https://doi.org/10.1016/0160-7383(79)90003-3)

NAVRÁTIL, J., PÍCHA, K., RAJCHARD, J., NAVRÁTILOVÁ, J., 2011: Impact of visit on visitors' perceptions of the environments of nature-based tourism sites. Tourism: An International Interdisciplinary Journal Volume 59. P. 7-23.

PAUL, B. D., 2012: The impacts of tourism on society. Annals of Faculty of Economics Volume 1. P. 500-506.

PÁSKOVÁ, M., 2008: Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu. Gaudeamus, Hradec Králové. ISBN 978-80-7041-658-7.

PODHORSKÝ, M., 2003: Jižní Čechy: 50 vybraných turistických tras. Freytag & Berndt, Praha. ISBN 80-86236-43-9.

STRÍBRNÁ, M., 2005: Venkovská turistika a agroturistika. Profi Press, Praha. ISBN 80-86726-14-2.

ŠEVČÍK, J., 2006: Třeboňsko: krajina vyder a orlů mořských. Pavel Dobrovský – BETA, Praha. ISBN 80-7306-222-4.

VYSTOUPIL, J., ŠAUER M., 2006: Základy cestovního ruchu: distanční studijní opora. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Brno. ISBN 80-210-4205-2.

Legislativní zdroje:

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Odborné studie:

Jazairi J., Ariño V., 2016: Studie Trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu a turismu na Třeboňsku (online) [cit. 2022.02.02], dostupné z <https://www.mesto-trebon.cz/uploads/_mestsky-urad/ostatni/studie-trvale-udrzitelny-rozvoj-a-turismus.pdf>.

Internetové zdroje:

AOPK ČR, ©2022: Správa CHKO Třeboňsko (online) [cit.2022.02.18], dostupné z <<https://trebonsko.ochranaprirody.cz>>.

Boháč, J., 2005: Biodiversita a udržitelný rozvoj Třeboňska (online) [cit.2022.03.09], dostupné z <<https://www.infodatasys.cz/vav2003/trebonsko/biodiversita-Trebonsko.pdf>>.

iTřeboň, ©2022: Turistické informační centrum Třeboň (online) [cit.2022.03.15], dostupné z <https://www.itrebon.cz/turisticke-informacni-centrum-trebon_455.html>.

Jirková, M., 2015: Naučné stezky Třeboňska (online) [cit. 2022.03.07], dostupné z <<https://www.dumprirody.cz/res/archive/018/002358.pdf?seek=1439386000>>.

Košinová, M., 2012: TIC Třeboň (online) [cit.2022.03.15], dostupné z <<https://www.trebonsko.cz/iks-trebon>>.

Košinová, M., 2015: Vodácká stanoviště (online) [cit.2022.03.11], dostupné z <<https://www.trebonsko.cz/kategorie/vodacka-stanoviste/>>.

Košinová, M., 2021a: CHKO Třeboňsko (online) [cit.2022.02.18], dostupné z <<https://www.trebonsko.cz/chko-trebonsko/>>.

Košinová, M., 2021b: Cyklotrasy - Třeboňsko (online) [cit.2022.02.24], dostupné z <<https://www.trebonsko.cz/cyklotrasy-mapy>>.

Košinová, M., 2021c: Podél Zlaté stoky – pěší stezka z Třeboně k Rožmberku (online) [cit.2022.02.27], dostupné z <<https://www.trebonsko.cz/podel-zlate-stoky-pesi-stezka-z-trebone-k-rozemberku>>.

MZP, ©2020: Chráněné krajinné oblasti (online) [cit. 2022.02.10], dostupné z <https://www.mzp.cz/cz/chranene_krajinne_oblasti>.

Pásková M., Zelenka J., 2010: Udržitelnost cestovního ruchu a ochrana přírody a krajiny v České republice (online) [cit.2022.02.18], dostupné z <<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/udrzitelnost-cestovniho-ruchu/>>.

Slatinné lázně Třeboň, ©2022a: Lázně Aurora - Základní údaje (online) [cit.2022.02.25], dostupné z <<https://www.laznetrebon.cz/cz/lazenske-domy/lazne-aurora/info/zakladni-udaje>>.

Slatinné lázně Třeboň, ©2022b: Lázně Bertiny - Všeobecné informace (online) [cit.2022.02.25], dostupné z <<https://www.laznetrebon.cz/cz/lazenske-domy/bertiny-lazne/info-2/vseobecne-informace-2>>.

Třeboňský kapr, ©2021: Rybník Staňkovský (online) [cit.2022.02.21], dostupné z <<https://www.trebonskykapr.cz/rybnik-stankovsky>>.

Seznam příloh

Příloha A – Fotografie Třeboňska.....I

Příloha B – Seznam použitých obrázků.....V

Příloha A – Fotografie Třeboňska

Obr. 13: rybník Rožmberk



Obr. 14: Rožmberská ulice



Obr. 15: rybník Svět



Obr. 16: rybník Vítek



Obr. 17: Schwarzenberská hrobka



Obr. 18: Státní zámek Třeboň



Obr. 19: Zlatá stoka



Obr. 20: restaurace Šupina a Šupinka



Příloha B – Seznam použitých obrázků

Obr.1 – Mapa CHKO Třeboňsko (online) [cit. 2022.02.18], dostupné z <<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-nasi-prirody/chko-trebonsko/>>.

Obr. 13: rybník Rožmberk (Jakub Živec, 2021)

Obr. 14: Rožmberská ulice (Jakub Živec, 2020)

Obr. 15: rybník Svět (Jakub Živec, 2020)

Obr. 16: rybník Vítek (Jakub Živec, 2020)

Obr. 17: Schwarzenberská hrobka (Jakub Živec, 2020)

Obr. 18: Státní zámek Třeboň (Jakub Živec, 2020)

Obr. 19: Zlatá stoka (Jakub Živec, 2020)

Obr. 20: restaurace Šupina a Šupinka (Jakub Živec, 2021)